

TAIVALKUNTALAI- NEN 94

TAIVALKUNTALAINEN 1/1994

SISÄLTÖ

PUHEENJOHTAJAN PALSTA	2
VUOSIKERTOMUS 1993	3
TAIVALKUNNAN KYLÄTOIMIKUNTA (3)	
YLEISTÄ (4); HALLINTO (4); TOIMINTA (4)	
TAIVALKUNNAN KOULU	9
ALEKSANTERI SIIVOLAN AIKA (9)	
TÄYDELLISEKSI KANSAKOULUKSI (10)	
SODAN AIKA (10)	
1950-LUKU (11)	
MULTOSTEN AIKAKAUSI (13)	
1980-LUKU (14)	
ONGELMIA (15)	
KOULUN 50-VUOTISJUHLA (16)	
LAKKAUTUSUHKA (16)	
PITKÄAIKAISIA TYÖNTEKIJÖITÄ (17)	
TAIVALKUNNAN TIEN VARRELTA	17
TAIVALKUNTALAINEN	23
TAIVALKUNNAN ALA-ASTE	25
KOKEMUKSIANI YHDYSLUOKILTA	26
KOULULAISTEN KYNÄSTÄ	28
PRINSESSA, HALTIJA JA PEIKKO (28)	
LEMPIHARRASTUKSENI (28)	
LUMIRUNO (28)	
TALVIRUNO (28)	
JOULUPUKIN KOMMELLUKSET (28)	
LEMPIHARRASTUKSENI (29)	
PAKINA PERHEESTÄNI (29)	
MINUN PERHEENI (29)	
JOULULOMALLA (29)	
HÖLMÖLÄISETN TALVIOLYMPIALAISET (38)	
TERVEISET PÄIVÄKERHOSTA	30
1860-LUVUN ROMANSSEJA	31
LUKKILASSA - SUKUTUTKIMUKSEN TIIMOILTA	
KUULUMISIA "KIRKONMÄELTÄ"	32
TAIVALKUNNAN NÄYTTELIJÄT	34
URHEILUSIVU	35
SM-MITALEITA (35)	
KYLÄTOIMIKUNTA TIEDOTTAA	36
MEIRAN UKKO	36

PUHEENJOHTAJAN PALSTA

Oltuani kylätoimikunnassa mukana yhtäjaksoisesti jo reilut yhdeksän vuotta ja miettiessäni, mitä moninaisimpia asioita, joihin olemme pystyneet vaikuttamaan.

Taivalkunta on pienehkö kylä haja-asutusalueella, ja ilmeisesti siksi eivät kaupungin päättäjät ja virkamiehet tahdo huomata tarpeitamme, ellemmä tuo niitä itse aktiivisesti esille. Tämän vuoden toimintasuunnitelmassa on siksi todettu tarve kylän profiilin tietoiseen nostamiseen. Kylässämme asuu paljon tarmokkaita, mukavia ihmisiä. Glisi väärin, jos kyläämme ei kohdeltaisi tasapuolisesti Nokian muiden alueiden kanssa.

Kylämme koulun toiminta on useaan otteeseen ollut vaaka- laudalla. Tällä hetkellä välitöntä lopettamisuhkaa ei onneksi ole, ja nyt kevään kuluessa onkin riittänyt voimavaroja koulun ja kodin vuorovai- kutuksen lisäämiseksi. Maalis- kuun 10. päivänä oli koululla tilaisuus, jonka oli kylätoi- mikunta järjestänyt opettajien kanssa ja johon oli kutsuttu oppilaiden vanhemmat sekä muut asiasta kiinnostuneet. Koulu- psykologi Kirsi Väänänen oli tuolloin myös mukana. Tämän- kaltaiset tilaisuudet edistä- vät koulun ja kotien yhteis- työtä ja kotien mahdollisuuksia luoda oppilaisiin hyvä op- pimismotivaatio. Toivon, että tällainen yhteistyö jatkuisi tulevaisuudessakin.

Myymäläauto on ollut kylällämme ainoa kauppapalvelu muuta- man vuoden ajan. Nyt tämäkin liikennöinti on ainakin tois- taiseksi keskeytynyt. Koska mi- nulta on useampi henkilö kysel- lyt, miksi myymäläauto ei nyt kulje, haluan tässä mainita siitä muutamalla lauseella. Jo-

kunen vuosi sitten, kun kylämme elintarvikekioski lopetti toi- mintansa, olin useaan ot- teeseen yhteydessä velilahte- laisen Jukka Niemi Ky:n kanssa, jolla jo vuosikaudet oli ollut myymäläautotoimintaa Vesilahden ja jonkin aikaa Tottijärven puolellakin. Tuolloin sovimme, että kylätoimikuntamme katsoo sopivat pysäkkipaikat ja kysyy maanomistajilta luvan pysäköin- tiin koska kauppatoiminta peri- aatteessa piti suorittaa tie- alueen ulkopuolella. Näin teim- me ja kauppias haki läänistä liikennöintilupaa myymäläauto- liikenteelle, joka myönnet- tiinkin katsomillemme pysäköin- tipaikoille, koska myös Nokian kaupunki puolsi asiaa. Myöhem- min monet pysähtymispaikat jäi- vät väliin, tänä keväänä lii- kennöinti katkesi kylältämme.

Viikko sitten kävin tuon vanhan koulukaverini, kauppiasyrittäjä Risto Niemen kanssa pitkän kes- kustelun. Pohdimme, mikä on myymäläautotoiminnan tila tällä hetkellä. Hän itse on ilmeises- ti lopettamassa tätä toimintaa ja keskittyy vain markettinsa pyörittämiseen. Kuten voitte kuvitella, maanantai-reitti on moneltakin kantilta hankala ajattava. Pitää heti pyhän jäl- keen jo aamulla kello viisi aloittaa auton lastaus ja löy- tää kaikki tarvittava mukaan. Lisäksi kylämme on kaukana myy- mäläauton lähtöpaikasta, joten autonkuljettaja palaa sinne ai- kaisintaan seitsemän maissa il- lalla, ja näin ollen palkkaku- lut tulevat yrittäjälle melko suuriksi. Liikennöintilupaa ei kauppias ainakaan toistaiseksi palauta ja onkin mahdollista, että löytyy yrittäjä, joka ot- taa myymäläautoajot hoitaakseen esim. prosenttipalkalla ja täl- löin aloitettaisiin kaikkien reittien liikennöinti. Yksit- täisinä pysäkkeinä kylämme py- sähdyspaikat, etenkin päätepy- säkki Pihikorventien risteyk- sessä on kauppiaan mukaan ollut vilkas.

Toivonkin, että kun kesä tulee, niin myymäläautokin voisi taas tarjota palveluja tarvitsijoilleen. Valitettavasti en voi sitä varmaksi luvata. Kylätoimikunta on tänäkin keväänä toiminut virkeästi. Olimme hyvin esillä mm. Teivon kylätorita-
pahtumassa, jossa myynti tapahtui kylätoimikuntalaisten voimin. Kiitos siitä heille. Vastaavaa tapahtumaa kaavaillaan pidettäväksi syys-lokakuun vaihteessa. Kaikkien, jotka kylällä tuottavat myytävää tavaraa esim. vihanneksia, juureksia, käsitöitä, leivonnaisia ym. toivotaan ottavan yhteyttä kylätoimikuntaan.

Kiitän kylätoimikunnan puolesta kaikkia, jotka ovat osallistuneet toimintaamme, niin kyläläisiä kuin kylän ulkopuolella asuvia ystäviämmekin. Lämmin kiitokseni Nokian kaupungin niille päättäjiille, jotka ovat tukeneet koulutoiminnan jatkumista kylällämme.

Taivalkunnassa 17.4.1994

Yhteistyöterveisin
kylätoimikunnan puheenjohtaja
Olli Sorva

*****

VUOSIKERTOMUS 1993

TAIVALKUNNAN KYLÄTOIMIKUNTA

Toimintakertomus vuodelta 1993

YLEISTÄ

Vuosi 1993 oli neljästoista toimintavuosi. Niinkuin edellisenäkin vuotena on toiminnan painopiste ollut Taivalkunnan koulussa. Koulu on ollut kylätoimikunnan kokoontumispaikka. Siellä on vietetty kesätapahtumaa. Syksyllä saatiin tietää, että kaupungin koululautakunta on ehdottanut koulun lakkauttamista. Kylätoimikunta kylän väen avustamana ryhtyi toimenpiteisiin koulun säilyttämiseksi

si kylässä. Yleisökokous koululla, monet lehtikirjoitukset ja nimelistat saivat päättäjät vakuuttuneiksi Taivalkunnan asukkaiden halukkuudesta säilyttää koulunsa. Kouluasian kruunasi marraskuussa vietetty koulun 70-vuotisjuhla, jonka järjestelyissä kylätoimikunta oli mukana korvaamassa koulun johtokunnan, joka säästösyistä on lopetettu kouluissa.

Kylälehti ilmestyi kesäkuussa ja jaettiin ilmaisjakeluna jorkaiseen taivalkuntalaiseen kottiin.

HALLINTO

Taivalkunnan kylätoimikunnassa ovat toimineet seuraavat kyläläiset:

Puh. joht.	Into Kangasinemi
Varapj	Olli Sorva
Sihteeri	Päivi Moisio
Rah.hoit.	Risto Mattila
Jäseninä	Eija Ahlqvist
	Sirpa Hautanen
	Mauno Isomäki
	Mervi Järvinen
	Yrjö Karonen
	Jorma Laitinen
	Terhi Telenius

Kylätoimikunta kokoontui kuusi (6) kertaa omaan kokoukseensa.

TOIMINTA

Kyläkokoukset ja muut kokoontumiskerrat:

- kevätkokous	21.4.93
- kesätapahtuma	19.6.93
- talkoot Alastalon suulissa	29.7.93
- suulitanssit	31.7.93
- syyskokous	6.10.93
- vetoamus kaupungin valtuustolle	21.10.93
- juhla järjestelyt koululla	11.11.93
- koulun 70-vuotisjuhla	13.11.93
- pikkujoulu ravintola Golfarissa	5.12.93
- pikkujoulu lapsille koulussa	12.12.93

Alkuvuodesta alkoi jälleen aineiston hankinta kylälehteä varten. Kylälehti saatiin jakeluun kesäkuun alkupäivinä. Toivottavasti taivalkuntalaiset ovat tyytyväisiä puheenaolevaan julkaisuun. Palautetta lehden johdosta tulee kovin vähän. Olisi hyvä tietää, mitä kylälehdessä toivottaisiin julkaitavan. Toivomukset tästä pyydetään esittämään kylätoimikunnan jäsenille.

Huhtikuulla ilmoitettiin kylätoimikunnille myönnetty kaupungin avustukset. Markkamääräisesti avustus oli pudonnut huomattavasti edellisvuodesta. Se oli nyt 1450 mk.

Kevätkokous pidettiin 21.4. Sääntömääräiset asiat käsiteltiin. Alueen terveydenhoitaja Raija Nurminen oli kertomassa vuoden alusta Nokian terveyskeskuksessa voimaan tulleesta aluevastuusta. Keskustelua asian johdosta syntyi. Tyytyväisiä uuteen järjestelmään eivät kaikki olleet. Parannusehdotuksia uuteen käytäntöön esitettiin. Kevätkokouksen osanottajamäärä oli kovin vähäinen, toistakymmentä kyläläistä oli katsonut tilaisuuden heitä kiinnostavan.

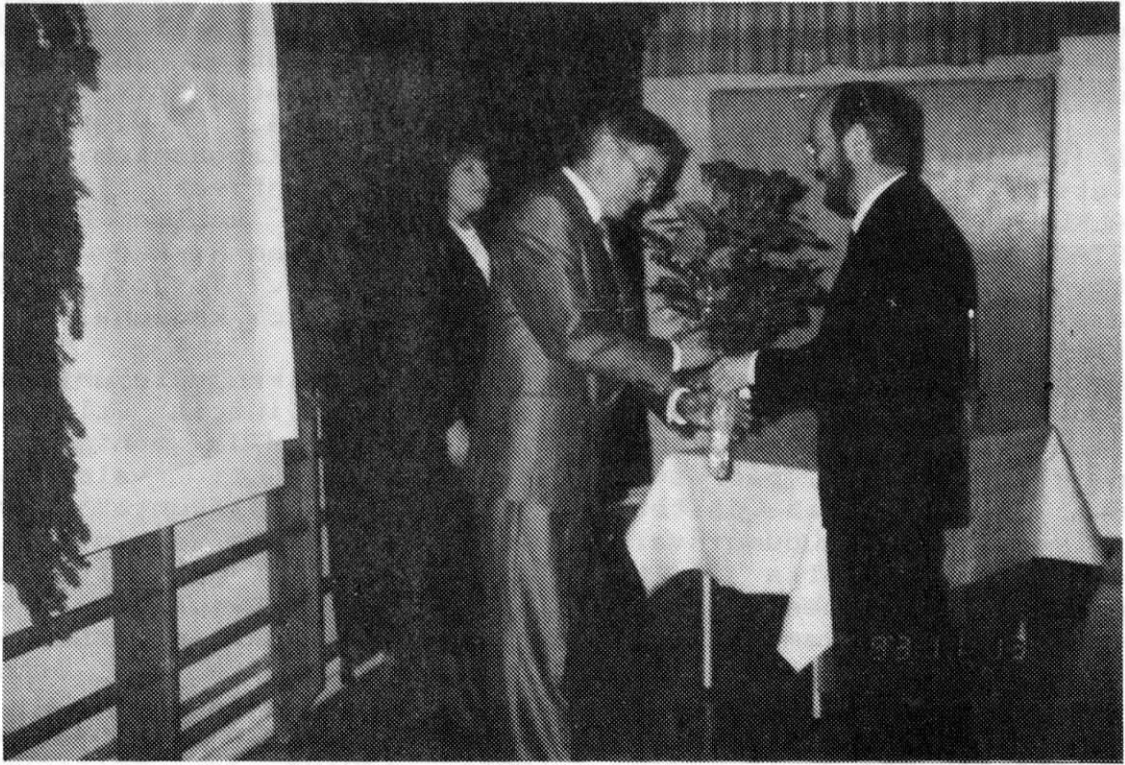
Hiihtokilpailut Golfkentän maastossa oli suunniteltu pidettäväksi 21.3., mutta lumenpuutteen johdosta niitä ei voitu pitää.

Kesätapahtuma urheilukentällä päivällä ja illalla koululla 19.6. vietiin läpi vanhaa tuttua kaavaa noudattaen. Uutta oli iltatapahtumassa Taivalkunnan näytelmäpiirin esitys "Salojen saladisko", jonka kirjoitti Sisko Sorva ja ohjasi Työväenopiston ohjaaja. Vuoden alusta alkanut näytelmäpiiri koki monta vastoinkäymistä. Ohjaajia oli vuoden aikana peräti kolme. Alkuinnostuksen jälkeen erosi muutamia piiristä. Syyskaudella osanottajajoukko oli

niin pieni, että uskottiin piirin toiminnan loppuvan. Se kuitenkin sisukkaasti harjoitteli edelleen. Toiminnan soisi jatkuvan v. 1994. Kunpa kyläläiset saataisiin innostumaan näyttelämiseen. Ohjaajana on nuori innostava TV2:n kuuluttaja Johanna Pirttilahti.

Heinäkuun 29. päivänä kokoonnuttiin Alastalon suulille järjestämään sitä tanssikuntoon. Suulitanssit pidettiin 31.7. Hyvän nautittavan tanssimusiikin takasi yhtye Ruostumatomat. Laulusolistina oli mm. nokialainen tenvatähti Juha Valkama. Oma puffetti toimi täydellä teholla ja myös ravintola Golfari oli koko ajan avoinna. Yleisömenestys oli hyvä ja tuloja kertyi kassaan. Jo kolmena kesänä suulitanssit ovat olleet ainoa mainittava tulonlähde. Pääorganisaattorina näissä kaikissa on ollut Jorma Laitinen.

Syksyllä alueradion välityksellä saivat taivalkuntalaiset tiedon, että jälleen on tehty esitys Taivalkunnan koulun lopettamisesta. Esityksen teki koulutuslautakunta kaupunginhallitukselle. Päätettiin pitää kyläkokous 6. p:nä lokakuuta, johon kutsutaan koulutoimenjohtaja, edustajat valtuustoryhmistä ja kylän väki. Valtuustoryhmiä oli seitsemän edustettuina. Keskustelu oli vilkasta. Koulutoimenjohtaja hikoili kyläläisten kysymysten ristitulessa. Valtuustoryhmien edustajat esittivät omat mielipiteensä, useimmat olivat koulun säilyttämisen kannalla. Pidettiin erittäin huonona vetona sitä, että Taivalkunnan koulu ja Viholan suunniteltu koulu oli asetettu vastakkain. Koululaitakunnan perusteluna Taivalkunnan koulun lakkauttamiselle oli Viholan koulun rakentamisen aloittaminen v. 1994. Tarkkaa summaa, joka toisi säästöä Taivalkunnan koulun lakkauttamisesta, ei ollut kenenkään tie-

dossa. Jälkeenpäin lehtien palstoilla ilmoitettiin, että se olisi 200 000 mk. Myöhemmin on kuulunut, ettei se olisi niinkään paljon. Mainitun tilaisuuden osanottajalistaan kertyi nimiä kaikkiaan 88. Nokian Uutinen otsikoi 8.10. selostuksen kokouksesta "TAIVALKUNTA TOSISSAAN KOULUNSA PUOLESTA". Kun puheenvuorot oli käytetty ja valtuustoryhmien edustajat sekä koulutoimenjohtaja lähteneet, päätettiin järjestää nimikeräys kylässä ja kylän ulkopuolellakin ja liittää nimilistat vetoomukseen koulun säilyttämisen puolesta. Vetoomus ja nimilistat päätettiin luovuttaa kaupunginvaltuuston puheenjohtajalla 21.10. kaupungintalolla enenen valtuuston kokouksen alkamista. 6.10. kokouksessa käsiteltiin sääntöjen syyskokoukselle määräämät asiat, valittiin mm. uusi kylätoimikunta.

21.10. oli yli 50 taivalkuntalaista kaupungintalolla luovuttamassa vetoomusta ja nimilueteloja, joihin oli parin viikon aikana kerätty 962 nimeä.

Taivalkunnan koulun 70-vuotispäivää vietettiin 13.11. Koska koulujen johtokunnat on lopetettu koulutoimen säästäjä ajatellen, otti kylätoimikunta koulun johtokunnan roolin juhlan järjestelyissä. Juhlan ohjelma ja järjestelyt hoidettiin yhdessä koulun opettajien kanssa. Juhlapuhujaksi lupautui kaupunginjohtaja Antti Punkari. Hänen pitkässä mutta mielenkiintoisessa puheessaan kiinnitettiin huomiota koulun tehtävään ja kansakoulun perustajan Uno Cygnaeuksen aatteiden kaukonäköisyyteen. Tilaisuuden kohokohtia oli kylän sankarivainajien muistolaatan paljastaminen, jonka suoritti kirkkoherra Markku Koivisto. Airueina toimivat sisarukset Eeva-Liisa Hynninen ja Risto Mattila. Laatan kustannuksista vastasivat kylätoimikunta ja

Taivalkunnan maa- ja kotitalousseura. Juhlan tervehdys sanat lausui koulunjohtaja Heikki Ojala. Oppilailla oli myös oma osuutensa ohjelmassa. Harmonikkasoolot soitti Tomi Tehuho-Markkola. Historiikin esitti Into Kangasniemi. Tarjoilusta huolehtivat kylätoimikunnan naiset koulun henkilökuntaan kuuluvan Pirkko Tuomisen avustamana. Tarjoilun kustannukset maksoi kaupunki.

Koko kylän pikkujoulujuhla järjestettiin ravintola Golfarissa 5.12. Runsaan ja monipuolisen jouluaterian oli valmistanut ravintolan henkilökunta. Juhlapöydän antimista mainittakoon Taivalkunnan Metsästysseuran lahjoittama hirvipaisti. Kylätoimikunnan osallistuessa juhlan kustannuksiin jäi osanottajille maksettavaksi 50 mk henkeä kohti. Musiikista huolehti laulu- ja soitinyhtye "Stan & Oliver". Ilta oli onnistunut. Siitä on kiittäminen järjestelyistä vastanneita ja erityisesti Mervi Järvistä ja Jorma Laitista.

Lasten oma pikkujoulujuhla järjestettiin koululla 12.12. Järjestelyistä vastasi Taivalkunnan näytelmäpiiri, joka esitti joulunäytelmän "Joulupukin villitys". Sen oli kirjoittanut Sisko Sorva ja ohjasi Johanna Pirttilahti. Mehu- ja pullatarjoilun sekä joulupukin jakamat pikkupaketit kustansi kylätoimikunta.

Kaupunginvaltuusto kokoontui budjettikokoukseensa 16.12. Siinä tuli varmistettua lopullisesti Taivalkunnan koulun toiminnan jatkuminen ainakin taas tämän lukuvuoden. Myöskin Viholan koulun rakentamisen aloittamisesta v. 1994 päätettiin.

Keväällä kylätoimikunta myönsi 250 mk:n stipendit Taivalkunnan koulun oppilaalle Osmo Sorvalle ja Emäkosken yläasteen taival-

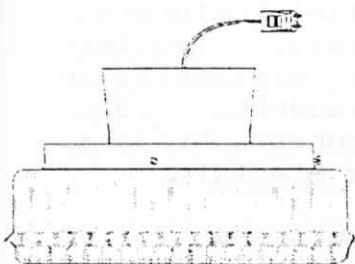
TARJOUKSIJA

Henkilösuojakytin^{*)} vähentää sähköiskun vaa- raa!

*) Vikavirtasuojakytin, joka kytkee sähkölaitteen virrattomaksi, kun siihen tulee eristevika tai ihminen koskee paljaaseen jännitteiseen osaan.

Välipistorasia sidos 010
mm. sähkötyö-
kaluihin, pensas- ja
ruohonleikkureihin.

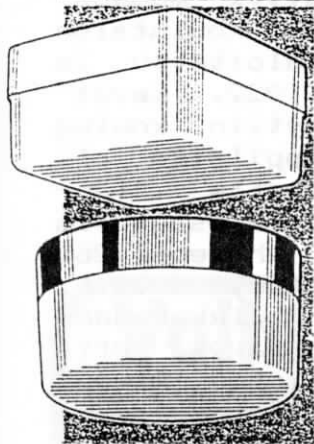

Elexi YLEISVALAISIN

halk. 25 cm
"kristallilasilla"
koukku- ja rasiakiinnitys

90.-

Vaihtovalaisin

ALPPITUOKKU OY
FINLAND

100.-

Henkilösuojakytin

tällä
kupongilla **480.-**

**TARJOUSVALAISIMIIN
HEHKULAMPPU KAUPAN PÄÄLLE!**

NOKIAN
SÄHKÖTEKIJÄT

Palvelemme
ma-to 7-16
pe 7-17
Myllysaarentie 8
Puh. 3416 444

★ PALVELEVA SÄHKÖLIKE NOKIALLA ★

kuntalaiselle oppilaalle Janne Teleniukselle.

- Kuluvan vuoden aikana esille tulevien asioiden hoitaminen
*****

TAIVALKUNNAN KOULU

Pohjois-Pirkkalan kunnanvaltuusto päätti alkuvuodesta 1921 perustaa koulu Taivalkuntaan. Koulun johtokuntaan valittiin Kalle Alastalo, Arvo Jutila, Elsa Kahila, Nestori Kaunisto, Eemil Kiviluoto ja Arvo Kohma. Memmolan Alastalossa pidettiin johtokunnan kokous 18.10.1921, jolloin käsiteltiin koulurakennuksen piirustuksia. Ilmoitettiin haettavaksi miesopettajan toimi kevätlukukaudeksi 1922. Johtokunnan puheenjohtajaksi oli valittu Kalle Alastalo.

Johtokunnan kokouksessa 7.1.22 valittiin opettajaksi väliaikaisesti kevätlukukaudeksi 1922 Aleksanteri Siivola. Koulu alkoi 30.1.1922 supistettuna, koska oppilasmäärä ennakkolaskelmien mukaan näytti muodotuvan vähäiseksi. Koulutalon rakentaminen oli aloitettu ja se valmistui 31.8.1922. Kevätlukukausi 1922 käytiin koulua Kassilan talossa. Oppilaita oli ensimmäisellä osastolla (luokalla) 11 ja toisella osastolla 15, oppilaita siis yhteensä 26. Kevätlukukausi päättyi 10.6. Tämän ensimmäisen lukukauden vuosikertomuksesta näkyy, että koulumuotona on kiinteä Alempi Kansakoulu. Vuosikertomuksesta mainittakoon vielä seuraavat asiat: Koulutarpeet annettu kaikille ilmaiseksi, oppilaiden poissaolotilasto, oppilaiden luokittelu vanhempain säädyn mukaan sekä luokittelu oppilaiden iän mukaan, esim. 11 vuotta täyttäneitä 5.

ALEKSANTERI SIIVOLAN AIKA

Ikaalisten piirin kansakoulun tarkastaja hyväksyi 10.6.22 Aleksanteri Siivolan Taivalkunnan supistetun kansakoulun opettajaksi kahdeksi koevuodek-

Nyt kun ensimmäisen allekirjoittajan nelivuotinen puheenjohtajakausi (Into Kangasniemi) päättyy, halua kiittää kanssani toimineita kylätoimikunnan jäseniä hyvin sujuneesta yhteistyöstä kylän parhaaksi. Tahdon kiittää kaikkia kyläläisiä arvokkaasta Tuesta varsinkin taistelusta koulun säilymisen puolesta. Toivon seuraajalleni Olli Sorvalle onnea ja menestystä puheenjohtajan tehtävissä.

Nokialla 31.12.1993

Taivalkunnan kylätoimikunta

*****

TOIMINTASUUNNITELMA 1994

- Kylälehdin julkaiseminen toukokuussa
- Sääntöjen määräämät kevät- ja syyskokoukset, joiden yhteyteen kiinnostava asia tai asiantuntija
- Kesätapahtuma kesäkuussa
- Suulitanssit heinä-elokuussa
- Pikkujoulujuhla lapsille (mahdollisesti yhteistyössä koulun kanssa)
- Joululounas tai jokin muu yhteistilaisuus marras-joulukuussa
- Yhteistoimintaa kylällä toimivien sekä muiden nokialaisten yhdistysten kanssa
- Liikenneyhteyksien säilyttäminen ja mahdollinen parantaminen
- Ilmoitustaulun uusiminen Pihtikorventien risteykseen
- Taistelua koulun pysymiseksi kylällä jatkettava
- Tietoinen profiiliin nosto ja suunnitelmallinen kylän kehittäminen
- Kylän tiedotustoiminnan lisääminen ja kehittäminen
- Vireillä olevien asioiden etenemisen edistäminen, erityisesti kevyenliikenteen- väylä

si. Naiskäsitöiden eli tyttöjen käsitöiden virka perustettiin 1.8.1922 ja tähän virkaan valittiin Edith Eyfrosyne Siivola.

Pientenlasten koulun eli alakansakoulun I ja II luokkien lukuvuoden 1922-23 syyslukukausi alkoi 23.8. ja päättyi 11.10.22. Muutto uuteen koulutaloon tapahtui syyslukukauden aikana, sillä se valmistui elokuun viimeisenä päivänä. Yläkansakoulun I, II, III ja IV luokkien syyslukukausi alkoi 16.10. ja päättyi 21.12. Yläkansakoulun kevätlukukausi alkoi 15.1.23 ja päättyi 30.4. Alakansakoulun kevätlukukausi alkoi 2.5. ja päättyi 8.6. Oppilaita alakansakoulussa oli 17 ja yläkansakoulussa 34, koulukäyvien lasten määrä oli siis 51. Sen lukuvuoden vuosikertomuksesta ilmenee, että oppikirjat ja koulutarpeet annettiin kaikille omiksi ilmaiseksi. Ruoka-apua annettu 29:lle oppi-

laalle. Mainittakoon vielä, että koululle hankittiin v.1922 kalustoa, opetusvälineitä ja kirjastokirjoja 19462 markalla. Jatkoluokille otettiin myös oppilaita. Jatkoluokat oli tarkoitettu kansakoulun päättäneiden jatko-opintoja varten ja ne toimaivat iltaisin, parina päivänä viikossa 2-3 tuntia kerrallaan. Vuonna 1924 oli jatkoluokilla 12 oppilasta.

Ennen Taivalkunnan koulun perustamista olivat jotkut kylän lapset käyneet kansakoulua Nokian koulussa, Penttilän koulussa tai Kankaantaan koulussa. Kiertokoulussa olivat useat kylän lapset saaneet kouluopetusta. Vuonna 1920 kiertokoulussa oli oppilaita 18 ja opettajana Fanny Friman. Kiertokoulu oli nimensä mukaisesti kiertävä toimien talojen pirteissä, koulutaloina mainitaan mm. Jutilan Mäkelä ja Pitkämäki.

Vaihto se on, joka kannattaa!

Cylinda
Tuplaasti enemmän käyttövuosia

Parashin jää toiseksi,
kun vastassa on
GRAM

PHILIPS

SIEMENS

Pidä
kiirettä!

Candy

HUURRE

Rajut vaihtotarjouksemme jatkuvat.

TV-KODINKONE

Olli Sipilä

Reilu hyvitys ehjästä vaihtokoneesta!

• NOKIA Yrittäjäkatu 26
p. 3422 400 ark. 9-17.30, la 9-14

siirtää suurten ostojensa edut suoraan asiakkailleen

TÄYDELLISEKSI KANSAKOULUKSI

Oppilasluvun kasvaessa päätti Pohjois-Pirkkalan kunnan valtuusto muuttaa vuoden 1925 alusta Taivalkunnan koulun täydelliseksi kansakouluksi, toisinsanoen ala- ja yläkoulun käsittäväksi kouluksi. Alakoulun opettajaksi valittiin Edith Siivola. Tulokoon mainitukseksi lukuvuoden 1924-25 vuosikertomuksesta maininta: Paikkakuntalaiset lahjoittaneet koulukeittolaan ruokavaroja noin 500 mk:n arvosta. Tuo rahamäärä ei siihen aikaan ollut mikään kovin vaatimaton. Vuosikertomuksen maininnasta ilmenee myös se, että koulukeittola on jo silloin ollut toiminnassa. Oppilaita Taivalkunnan kouluun oli keväeseen 1932 mennessä kirjoitettu 153 ja päästötodistuksen saaneita oli 63.

Lukuvuoden 1933-34 alusta muutettiin koulu taas supistetuksi kouluksi oppilasmäärän vähyyden vuoksi. Opettajaksi oli valittu Aimo Simola, joka ei kuitenkaan Taivalkunnassa viihtynyt kuin yhden lukuvuoden. Päätäjien toiminta silloinkin on ollut tempoilevaa, josta osoituksena on valtuuston päätös muuttaa Taivalkunnan koulu jälleen lukuvuoden 1934-35 alusta ala- ja yläkoulun käsittäväksi kouluksi. Mainittuna lukuvuotena toimi yläkoulun opettajana Armas Salonen, joka on jäänyt kyläläisten mieliin erityislahjakkaana persoonana. Hänkin oli Taivalkunnassa vain yhden lukuvuoden.

SODAN AIKA

Talvisodan aikana oli koulutyö Taivalkunnan koulussa keskeytetty 2.12.39 - 26.4.40 välisen ajan, koulua ei voinut ilmavaaran takia päiväsaikaan käydä eikä myöskään pimeään aikana pitkien koulumatkojen takia. Toinen syy oli miesopettajan komennus rintamalle. Koulun naisopettaja osallistui edellä-

mainittuun aikaan kansanhuolto-työhön. Koulun johtokunta päätti, että Alastalon lastenkodin koululaisille järjestetään opetusta 1 tunti alakoululaisille ja samoin 1 tunti yläkoululaisille päivässä.

Oppilasmäärän lisääntymisen vuoksi päätti johtokunta anoa koulurakennukseen laajennusta lisätilojen saamiseksi. Oppilaita oli koulussa lukuvuonna 1940-41 54. 24.7.41 tehdyn luovutuskirjan mukaan koulu annettiin sotasairaalan käyttöön. Koulutyö alkoi kuitenkin jo 4.9.41 jatkuen jatkosodan ajan säännöllisesti. 31.5.43 koulu varattiin n. 2 kuukauden ajaksi inkeriläisten karanteenileiriksi. Lukuvuonna 1944-45 oli koulussa 3 opettajaa ja oppilasmäärä oli noussut 88:n. Tällöin Neuvostoliitolle luovutetulta alueelta Taivalkuntaan tulleiden siirtolaisperheiden lapset aiheuttivat oppilasluvun kasvun. I ja II luokka oli sijoitettu Alastalon piharakennukseen.

1950-LUKU

Vuonna 1954 johtokunta käsiteli kokouksessaan koulun vaikeata luokkahuonetilannetta, joka oli muodostunut ongelmaksi oppilasmäärän jatkuvasti kasvaessa. Laadittiin kirjelmä kauppalanhallitukselle. Siinä ehdotettiin koulurakennuksen lähelle rakennettavaksi erillinen rakennus luokkahuoneineen ja mikäli mahdollista opettajasuntoineen. Valmistumisajan kohdaksi esitettiin lukuvuoden 1955-56 alkua. Tullessani syksyllä 1956 Taivalkunnan koulun opettajaksi ei koulun laajentamiskorjauksesta ollut mitään tietoa. Kaikki koulun 6 vuosiluokkaa oli saman katon alla. Pinta-alaltaan suurin luokka oli jaettu väliseinällä kahtia. Opetin yhdistettyä 5-6 luokkaa toisessa puolikkaassa. Ahdasta oli, sillä koulussa oli silloin 85 oppilasta.

HINTTALA avataan 29.5. Kotiseutumuseo, kesäkahvila ja matkailuinfo ovat avoinna päivittäin klo 11-19. Hinttalan kesässä on tapahtumia ja näyttelyitä, museo-opastusta. Vapaa pääsy ! Tervetuloa. p. 3414 030 29.5 alk.

Nokian Taidetalo, Souranderintie 7., p. 3421 973, av. klo 11-18, la 11-15, vapaa pääsy !

- 19.5.-8.6. ILO TEHDÄ ! Nokian kaupungin kuvataidekerhojen sekä kuvataiteen ja käsityön perusopetusryhmien näyttely
9.6.-29.6. Hannu kaarlo Nikander, öljyväri- ja akryylimaalauksia
30.6.-20.7. Toijalan Kuvataiteilijat
21.7.-10.8 Tapsan Tahteihin liittyen Juha "Watt" Vainion levykansien täydellinen kokoelma
11.8.-31.8. Raimo Kukkosen maalauksia

VIHNUSKODILLA, os. 3 näyttelykäytävällä, av. päivittäin klo 18:aan, vapaa pääsy !
21.5.-28.8. nokialaisen ARJA KOLEHMAISEN maalauksia

Viihdekeskus EMMA Edenissä, viihteen audiovisuaalinen näyttely ke, la ja su klo 18. Tapaaminen on Edenin sisääntuloaulassa Juice-veistoksen luona. Lippuja voi ostaa oppaalta.

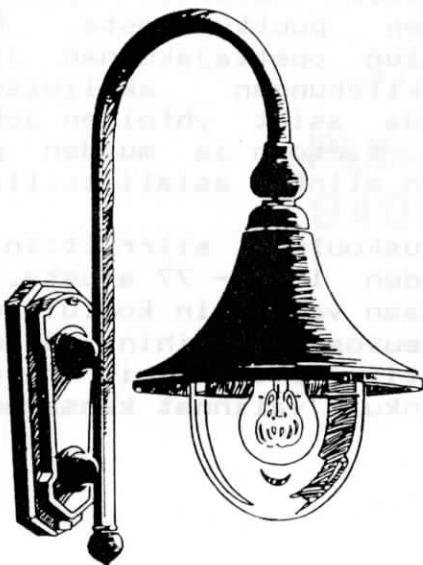
TAPSAN TAHDIT 2.-7.8.94
Tied. p. 3418 224

Siuron Knuutilassa kesän KUVATAIDEKURSSI "KUVANTEON KUNTOKOULU" 4.7.-9.7. veistäjille ja maalareille. Osall.maksu 650 mk sis. ruokailun, tarv. aittamajoituksen ja opetuksen. Ohjaajina graafikko Eeva Lötjönen ja kuvanveistäjä Kirsi Järnefelt. Lisätied. Kulttuuritoimisto p. 3418 350.

Lasten kuvataide/askartelupäiväleireistä kesäkuussa Taivalkunnassa voi tiedustella kulttuuritoimistosta p.3418 350.

Kulttuuritoimiston kesäajantapahtumakalenteria on maksutta saatavilla posteissa, pankeissa, kirjastossa, bensa-asezilla, Hinttalasa, Taidetalolla ja Kerholassa 22.5 alkaen.

*****

YKSILÖLLISET VALAISIMET
TAMPEREELLA MYY:

VALAISIN OY

HÄMEENKATU 28
Puh. 2225 333

Vuoden 1957 alussa kauppalanhallitus päätti anoa lupaa opetusministeriöstä Taivalkunnan koulun laajennus- ja muutostöitä varten. Koululautakunta hyväksyi suunnitelmat, jotka oli laatinut arkkitehti Aarno Hakanen. Kouluhallituksen oli suunnitelmat hyväksyttävä ennenkuin päästiin rakennustöihin. Lukuvuoden 1957-58 alkaessa ahtaus vain lisääntyi, sillä kouluun perustettiin neljäs opettajan virka. Oppilasmäärä oli noussut 95:n. Neljäs luokahuone saatiin poikien käsityöluokasta, nykyisestä ruokahuoneesta. Poikien käsityötä tehtiin Alasen pirtissä. Opetin yhdysluokkaa 5-6 nykyisessä ruokahuoneessa. Vähän ennen syyslukukauden alkua tuli kauppalan kuorma-auto siirtämään höyläpenkit Alasen pirttiin. Vietiin myös käsityötarvikkeita ja työkaluja.

Kun koulu alkoi, järjestelivät oppilaat pirtin työskentelykuntoon. Olin pyytänyt kauppalan työmiehiä avuksi saadakseni koulun kellarikerroksessa tyhjäksi jääneen poikien käsityöluokan kunnostetuksi opetustilaksi. Kauppalan miehiä ei kuulunut ja kun koulun alkamispäivään ei ollut kuin 2-3 päivää, ryhdyin itse siivous ja kunnostustyöhön. Koulun siivoojakeittäjä oli apunani. Luokan perällä lähellä kattoa lauttavarastoparvi piti saada tieltä pois. Rakentamieni telineitten avulla sain sen alas. Ennenkuin sen sai ulos, piti se hajoittaa. Johtokunnan jäseniä sain avukseni kantamaan pulpetit ja muun kaluston uuteen luokkaan. Luokkataulu oli saatava kiinnitetyksi kiviseinään. 5-6 luokkien opetustila saatiin kuntoon koulun aloittamispäiväksi. Kun vanhaa koulurakennusta remontoitiin ja tehtiin muutostöitä, opetustiloina käytettiin huoneita, joissa rakennusmiehet eivät työskennelleet.

Tällaisia tiloja oli toisinaan kovin niukasti. Päätettiin toteuttaa opetusta vuorolukuna. Uutta keittolaa rakennettaessa kouluruoka valmistettiin koulun takapihalle sijoitetussa kenteikeittäössä. Ennen joulua 1958 oli koulutalo valmis. Taivalkunnan koulun opetustilat olivat kohentuneet huomattavasti. Saatiin koulutalon ylimpään kerrokseen kaksi uutta luokahuonetta opettajien asunnoista. Uuteen erilliseen rakennukseen oli valmistunut asunnot neljälle perheelle. Aluksi niissä asuikin kaikki koulun opettajat. Valmistui yhdistetty pieni voimistelusalipiikien käsityöluokka, koulukeittoja ja ruokailutilat, opettajain huone, varastotiloja ja WC:t. Vastikään valitulle talonmiehelle asunto sekä pohjakerroksessa keskuslämmitystilat ja sauna.

MUUTOSTEN AIKAKAUSI

Koulu toimi vain kaksi lukuvuotta 4-opettajaisena. Sitä seuraavat 9 vuotta koulussa oli 3 opettajaa oppilasmäärien vaihdellessa 89 - 50 välillä. Lukuvuoden 1968 - 69 koulu muuttui 2-opettajaiseksi. Syksyllä 1968 muutti allekirjoittanut Koskenmäen kouluun.

Vuonna 1965 loppuivat koulukohdattaiset johtokunnat ja tilalle tuli koulujen yhteinen johtokunta. Tätä uudistusta pidettiin ainakin aluksi koulun kehittämistä jarruttavana tekijänä. Uskottiin varsinkin pienten koulujen kärsivän johtokunnan äänen puuttumisesta. Riippui koulun opettajakunnan ja muun henkilökunnan aktiivisuudesta saada asiat yhteisen johtokunnan tietoon ja muiden päättävien elinten asialistoille.

Peruskouluun siirryttiin lukuvuoden 1976 - 77 alusta. Samaan aikaan valittiin kouluihin kouluneuvostot, joihin jäsenet valittiin poliittisin perustein, niinkuin valinnat kansakoulujen

HYRTIAISEN JALOSTUSSIKALA

KASSILANTIE 20
37120 NOKIA
PUH. 400 045

KASVATTAA JA MYY
STRESSIVAPAITA
POSSUJA

*****
SÄHKÖASENNUKSET

SÄHKÖ KAAPPOLA

ROUNIONKATU 120

37150 NOKIA

PUH. 342 0700

949-637 837

johtokuntiinkin oli tehty. Kouluneuvostoilla ei ollut kuitenkaan niin paljon toimi- ja päättävävaltaa kuin oli johtokunnilla ollut.

Peruskouluun siirtyminen ei tuonut mitään uutta mullistavaa koulutyöhön. Toi sentään jotain. Kansakoulunopettajain virat muuttuivat peruskoulun ala-asteen luokanopettajain viroiksi. Oppilaista tuli peruskoulun ala-asteen oppilaita. Koulutoimen hallinnollisia tapahtui suuri muutos. Tuli koulutoimenjohtaja, opetuspäällikkö, talouspäällikkö, kanslisti ja sekä sihteerejä. Koulutyön apuna toimivat myös koulupsykologi, koulukuraattori, hammashoitaja, ruokahuollon ohjaaja sekä ohjaavat opettajat. Eri-tyisopetustakin tehostettiin. Byrokratia lisääntyi niinkuin muillakin aloilla. Koulu sai tukiopetuskiintiön ja kerhotyökiintiön. Niitä käytettiin tehokkaasti. Opettajat saavat kolmena lauantaina vuodessa osallistua virkaehtosopimuksen mukaiseen koulutukseen eli VESO-päiville.

Viisipäiväinen työviikko oli saatu jo ennen peruskouluun siirtymistä, mutta kuitenkin vuosia myöhemmin kuin muilla työaloilla. Tuona aikana opettajien ja kouluun suhtauduttiin yleisesti nurjamielisesti. Opettajien työtä ei arvostettu. Puhuttiin lyhyesti työpäivästä ja pitkästä kesälomasta. Katsottiin työksi vain se aika, mikä tehtiin luokahuoneessa oppilaiden kanssa, tosin ei aina sitäkään.

1980-LUKU

Vuonna 1986 valittiin kouluihin taas johtokunnat. Ne jäivät pois jälleen. Tämä tapahtui vuoden 1992 alusta alkaen.

1980-luvun puolivälissä uusien koulusäännösten tullessa voimaan saatiin kouluun tuntike-

hys. Laskettiin kullekin koululle tuntikiintiö opettajavirkojen perusteella. Se jaettiin koululla yhteistuumin opetusryhmien kesken niin, että jokaiselle opettajalle tuli vähintään opetusvelvollisuutta vastaava tuntimäärä. Ylimääräiset tunnit eli ylitunnit pyrittiin jakamaan myös tasan kaikkien kesken. Kehykseen laskettu tuntimäärä oli kuitenkin niin niukka, ettei siitä riittänyt ylitunteja kuin 2 opettajaa kohden. Tukiopetustunteja oli ryhmää kohti 2 tuntia viikossa. Nykyisin sitäkin on supistettu. Kerhotunnit niinkuin tukiopetuskaan ei kuulunut tuntikehykseen. Kerhotuntikiintiötä on myös supistettu.

ONGELMIA

Koulussa niinkuin muissakin yhteisöissä voi syntyä ongelmia. Vaikeaksi ongelmaksi luokitte-
lisiin Taivalkunnan koulun yli kolmekymmenvuotisen vesipulan. Kun koulun saneeraus syksyllä 1958 päättyi ja otettiin johtoverkoston vesipisteet käyttöön, loppui vesi kaivosta kahden viikon kuluessa. Sitä täytyi kuljettaa säiliössä kuorma-
auton lavalla kauppalan keskustasta. Oppilaiden WC:t oli pakko sulkea ja ottaa vanha ulkorakennuksessa sijaitseva käymälä käyttöön. Koululla asuville viidelle perheelle veden säännöstely oli harmillista. Saunailtoina esimerkiksi saattoi kaivon pumppu yht'äkkiä käydä tyhjää. Kaivoremonttikin on tehty, mutta sekään ei ole ratkaisevasti parantanut tilannetta. Viime aikoina on vesi alkanut riittää. Kahtena viimeisenä vuotena ei tietävästi ole tarvinnut vettä kaivoon kuljettaa. Sen yli kolmekymmenen vuoden aikana, jolloin vesipula on ollut, on tehty useita esityksiä veden johtamiseksi muualta. Esitykset eivät ole johtaneet toimenpiteisiin.

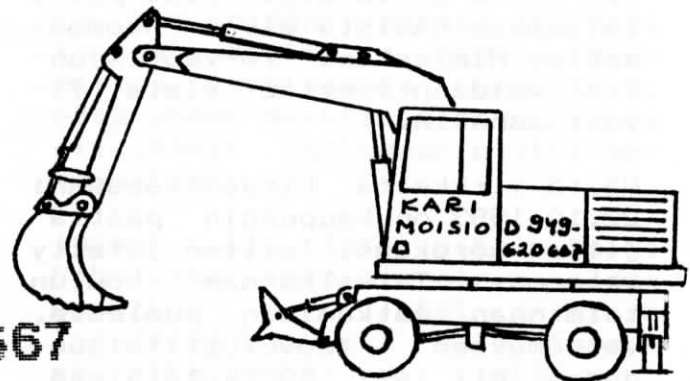

MAANRAKENNUSTYÖT

- perustusten kaivuusta pihatöihin
- soran ja maa-ainesten kuljetukset

**URAKOITSIJA
KARI MOISIO
Taivalkunta
puhelimet:**

340 0178 ja 949-620 667

Toinen vaikea ongelma on Taivalkunnan lopettamisuhka, joka on vasta viime aikojen tuote. Lopettamisen syytä on mietitty. Oppilasmäärän vähyys ei voi olla syynä, koska oppilaita tällä hetkellä on 31. Paljon pienemmälläkin oppilasmäärällä on koulun toiminta saanut jatkua. Lakkauttamisesta muodostuva säästökin se ei voi olla, koska se laskelmien mukaan on minimaalisen pieni. Tiedossa ei ole perusteltua syytä lakkauttamiseen. Koulun lakkauttamista vastaan perusteluina on esitetävissä seuraavaa: Koulussa on 2 tyhjää valmiiksi kalustettua luokkahuonetta, joihin voitaisiin sijoittaa koulupiirin ulkopuolelta tulevia lapsia. Koulurakennus on hyvässä kunnossa, se on hiljattain remontoitu.

KOULUN 50-VUOTISJUHLA

Lukuvuoden 1972-73 koulun joulujuhla oli samalla koulun 50-

vuotisjuhla. Silloinen koulun johtaja Heikki Eerolainen kirjoitti ja esitti koulun historiikin. Sen loppulauseet kuuluvat näin: "Suoniemen kunnan liittyessä vuoden 1973 alusta Nokian kauppalaan lienee seuraava tärkeä tapahtuma koulumme vaiheissa olemaan Vahalahden koulun oppilaiden siirtäminen Taivalkunnan kouluun ja koulun muuttuminen 3-opettajaiseksi. Toinen tärkeä tapahtuma muutamien vuosien kuluttua on kauppalamme koululaitoksen siirtyminen peruskouluun".

Historiikissa esitetty Vahalahden koulun liittäminen on tuotu esiin monesti vuoden 1972 jälkeen. Asiaa on perusteltu mm. sillä, että Lauttakylä Oy:n bussit ajavat Sarkolan kautta Taivalkuntaan ja edelleen Nokian keskustaan. Näissä busseissa kulkevat myös yläasteen oppilaat Sarkolasta ja Taivalkunnasta.

Koulun 50-vuotisjuhlien aikaan v. 1972 oli oppilaita 24. Tällä hetkellä oppilaita on 31. Koulun oppilasmäärä on siis kasvanut, eikä se näillä näkymin ole pienenemässä.

LAKKAUTUSUHKA

Ajatukset ovat pyörineet ilmassa jatkuvasti koulun lakkauttamisuhan vaiheilla. Siksi koulun oikea juhlavuosi 1992 pääsi luisumaan käsistä aivan huomamatta. Mielestäni 70-vuotisjuhlia voidaan viettää vielä 71-vuotiaanakin.

Näitä virkkeitä kirjoittaessani 22.10.1993 on kaupungin päättäjille vuorokausi sitten jätetty vetoamus Taivalkunnan koulun toiminnan jatkumisen puolesta. Vetoamuksen luovutustilaisuudessa oli yli 50 kyläläistä, samalla luovutettiin listat, joihin kerättiin 962 koulun puolustajan nimeä kylästä ja kylän ulkopuolelta. Ottavatko kansan valitsevat kaupunginvaltuuston jäsenet huomioon kyläläisten hartaan toivomuksen? Ajattelevatko he päätöstä tehdessään koulun päähenkilöiden eli oppilaiden parasta? Tällaisia kysymyksiä risteilee varmaankin kyläläisten mielissä. Henkilöitä, joilla on kouluajaltaan kokemuksia kauempana olevaan suureen kouluun kesken ala-asteen siirtymistä, löytyy Taivalkunnastakin. 1970-luvun puolivälin tienoilla Taivalkunnan 5. ja 6. luokkalaiset kulivat ainakin kaksi lukuvuotta Kankaantaan ja Koskenmäen kouluissa, samoin Vahalahden koulupiirin 5. ja 6. luokkalaiset. Olisi hyvä tietää millä tavalla he kokivat tuon kouluvaiheen. Taivalkunnan koulussa noina lukuvuosina 1975-76 ja 1976-77 oli oppilaita 17. Koulun lakkauttamisesta ei kuitenkaan silloin puhuttu. Mainittuina vuosina Taivalkunnan koulussa opiskeli myös sokea lapsi. Myöhemminkin tätä koulua on käytetty erityisopetusta tarvitse-

vien opinahjona. Luultavasti tulevaisuudessaakin on oppilaita, jotka tarvitsevat pienessä koulussa annettavaa erityisopetusta ja joille tällainen koulu antaa motivaatiota oikeaan opiskeluun.

Taivalkuntalaiset toivovat, että koulun lakkauttamissuunnitelmista luovutaan. Jos koulu kaupungin ainoa palvelu kylästä viedään, on se kuolinisku Taivalkuntalaisille, sen kehitys loppuu siihen. Kartoissa edelleenkin esiintyvä Tyhjäperä-nimi sopii kylälle silloin paremmin kuin komealta kalskahtava Taivalkunta.

PITKÄAIKAISIA TYÖNTEKIJÖITÄ

Lopuksi mainittakoon Taivalkunnan koulun pitkäaikaisimpia työntekijöitä: Lyydia Koivisto keittäjä-siivooja-lämmittäjänä 31 vuotta, Tuovi Kangasniemi keittäjä-siivoojana 17 vuotta, Heikki Eerolainen koulunjohtajana 15 vuotta, Irene Björkstén opettajana 13 vuotta, Antero Kangasniemi talonmies-vahtimestarina 13 vuotta, Seidi Virtanen opettajana 12 vuotta ja Hilikka Pietilä opettajana 12 vuotta.

Koulunjohtaja Heikki Eerolainen tehnyt vuosien 1922-72 historiikin, johon muutamia lisäyksiä tehnyt Into Kangasniemi. Viimeksimainittu laatinut katsauksen vuosista 1973 - 1993.

*****

TAIVALKUNNAN TIEN VARRELTA

Eräänä keväisenä iltapäivänä kokoontui muutamia vuosisadan alkupuolella lapsuuttaan eläneitä Kohman ja Mattilan sukujen jäseniä tyhjentämään muistilokeroistaan sinne kertynyttä sirpaletietoa. Koostimme pajoista seuraavan kertomuksen kylän valtavyölyän varrelta. Jos joku muistaa asian toisin tai tietää siitä lisää niin lehden

toimitus varmasti huomioi tämän seuraavassa numerossa.

Taivalkunnantie on kulkenut tämän vuosisadan alussa ja sitä ennen mutkikkaampana (ja varmasti kuoppaisempana); oheisessa kartassa on suunnilleen merkittynä entiset linjaukset nykyisestä poikkeavissa kohdissa. Tie oikaistiin nykyiselleen vuosien 1932-33 lamakauden häätäputöinä.

Ristiveräjistä lähdettäessä tie teki pari mutkaa nykyisen molemmin puolin ennen Hintsan taloa, jonka paikalla oli riihi, aittarakennus, päärakennus ja hieman eteenpäin pakari ja navetta, joka on vieläkin nähtävissä Luhtatien lähellä punaisena latona. Jos mennään ajassa taaksepäin reilummin, niin Hintsan talon päärakennus sijaitsi Mattilan talon pihassa ja lähinaapureilla voi joskus sattua, että sukset menevät lievästi ristiin. Näin kävi näillekin naapuruksille jossain asiassa, ja Hintsan isäntä kimpaantuneena päätti kostoksi naapurilleen rakentaa huussinsa talojen väliin. Pikkulan takaseinän alaosa jätettiin avoimeksi ja se osoitti suoraan naapurin ikkunoihin. Isännän kiukkua varmaankin suuresti lievitti ajatus, että jokaisen istunnon aikana saattoi pyllistää naapurille.

Hintsan päärakennus paloi v. 1870, kun aikuiset olivat joulukirkossa ja lapset leikeissään vahingossa sytyttivät lattialla olleen oljen palamaan. Sen jälkeen rakennettiin uusi talo Hintsan nykyiselle paikalleen.

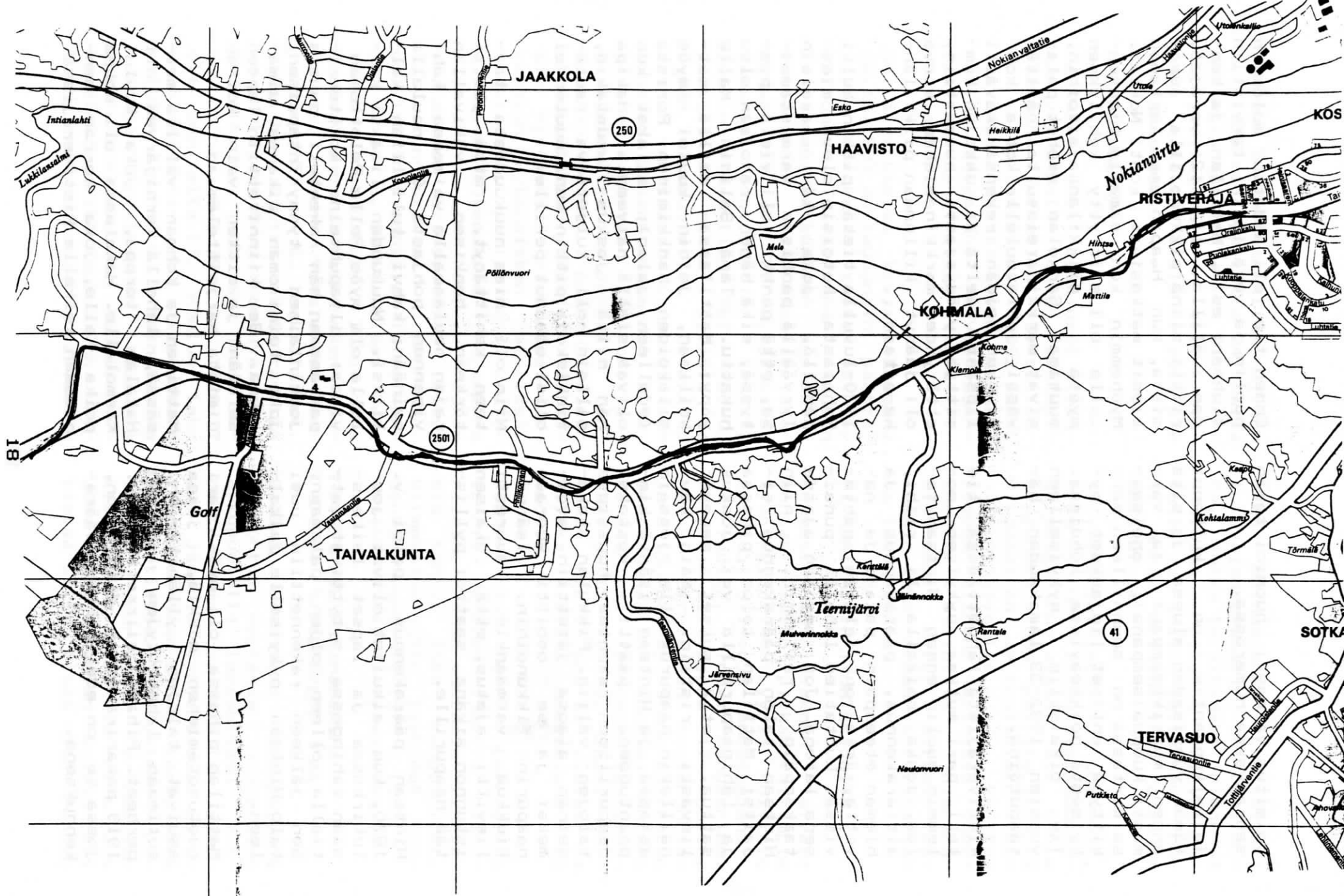
Mattilan pihassa oli myös pari ruotusotamiehen mökkiä, jossa asuivat talojen ylläpitämien, sotimaan lähetettyjen miesten perheet. Pihasta siirrettiin v. 1919 pakarirakennus Ylistaloon, jossa se on edelleenkin päärakennuksena.

Ennen tie oli aidattu molemmin puolin ja veräjiäkin tarvittiin tiuhaan; esim. Mattilan ja Kohman välillä oli 12 veräjää, riitti siinä pikkupojilla aukomista, kun Haapaniemen kartanon kieszit matkasivat kohti Nokkaa. Myöhemmin kun samalla tienkohdalla oli siirrytty kehityksen myötä piikkilanka-aitoihin, muutamat Sarkolan miehet palasivat markkinareissulta näyttävästi juhlatuulella kotia kohti, kun heidän rekensä ikävästi lipsahti tieltä ja ukkojen kömmittyä ylös ojasta huomattiin, että yhden markkinamiehen korva oli jäänyt killumaan piikkilanka-aitaan...

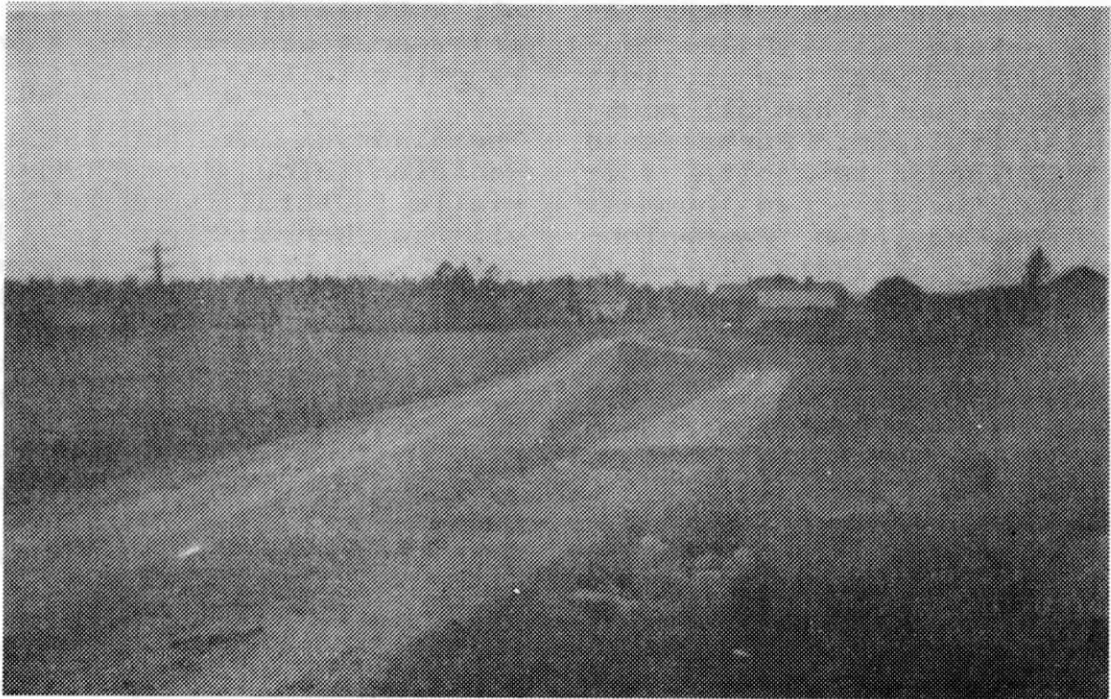
1920-luvulla tietä pitkin kulki Raholasta kotoisin oleva mieshenkilö, joka kävi jakaisin Tyrvällä pankissa varmistamassa, että pankki oli vielä pysytyssä, eikä hänen rahojaan oltu hukattu. Tämä Selinin Kalle yöpyi Mattilassa näillä matkoillaan, joihin kuului myös silakoiden hankkiminen Porista (edelleen jalan); silakat kun olivat siellä halvempia. Hakipa hän niitä joskus Turustakin, silloin oli kuljettava rautatiekiskoja pitkin kun muuten ei olisi osannut perille.

Niin oli mies nuukuudesta taitteen kehittänyt, että ylitti törkeän henkisen väkivallan rajan naulaamalla vaimonsa kahvipannun pohjasta 6" naulalla seinään; kahvi tuli liian kalteiksi. Nuukuuden lisäksi Kallella oli myös Pelle Pelottoman vikaa: iltapuhteina kortteeri-paikassaan hän rakenteli puusta jonkinlaisen tynnyrintapaisen, joka toimi oman aikansa uima-apuna. Se kiinnitettiin lapsen selkään ja sitten vain koiran uimista harjoittelemaan.

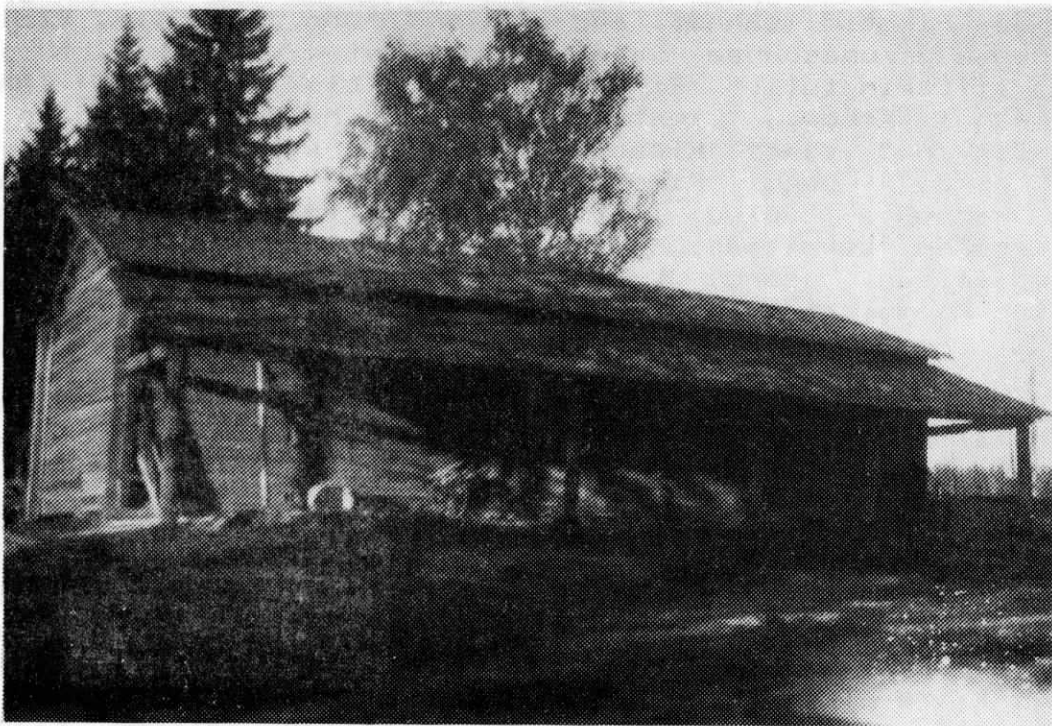
Mattilan ja Kohman välillä metsässä, lähellä Ternijärveä oli Hakalan torppa, joka kuului Klemolalle. Hakalassa oli sokea poika Kalle, joka kerran mennessään kelkalla Ristiveräjissä

Tien oikaisu 1930-luvulla Hintsan kahdalla.

Hintsan vanha riihi vuonna 1937.

törmäsi vauhdilla päin tolppaa ja tiuskasi tolपालle: "Näin se ny kävi kunnes väistänyt", luuli ihmisolentoon tömäyttäneensä. Hakala jäi tyhjäksi ennen v. 1930, yksi sen pojista oli elossa, mutta hän oli muuttanut Australiaan. Purkaessaan siellä työssään tavaroita jostain laatikosta, hän huomasi pehmusteena käytetyn Kansanlehteä ja ryhtyi siitä lukemaan kotimaan asioita. Muutaman ajan kuluttua Kohman isäntä sai yllätyksekseen onnittelukirjeen Australiasta; Hakalan poika oli lehdestä nähnyt entisen naapurinsa täyttävän pyöreitä vuosia.

Pari vuosisataa sitten Kohman kanssa samassa pihapiirissä on ollut Uotila-niminen talo, joka on sittemmin yhdistetty Kohmaan. Kohman, Uotilan ja Klemolan talot olivat kaikkia aivan tien vieressä peräkanaa, Uotilan pääty, ja muut pitkä sivutien suuntaisesti. Riitti kuulemma ikkunanpesua jo niissäkin liikenneoloissa.

Juttu kertoo, että Kohman, Klemolan ja Pirotin isännät söivät yhdessä perunasoppaa ja sanomista siitäkkin tuli. "Ei kourin!" sanoi Kohma, "Lientähän tämä vain on" sanoi Klemola, "Pirä, pirä!" sanoi Pirotti. Toinen sanonta kuuluu, että "Joka kerran keksitään, sitä aina epäillään, sanoi Kohman koira kun Klemolasta kana katosi".

Klemolan uudempi päärakennus paloi kesällä 1935, samana päivänä oli Jutilassa maatalousnäyttely. Kipinä oli lentänyt pärekatolle ja kuivuus ja kuumuus huolehtivat lopusta. Kohman isäntä oli lähdössä maatalousnäyttelyyn ja ajoi juuri partaansa kun hälytys tuli. Niin oli kiire tulipaloon, että toinen puoli naamasta jäi ajamatta ja partavaahto pesemättä pois. Tulipalon jälkeen Klemolan talo rakennettiin uudelleen

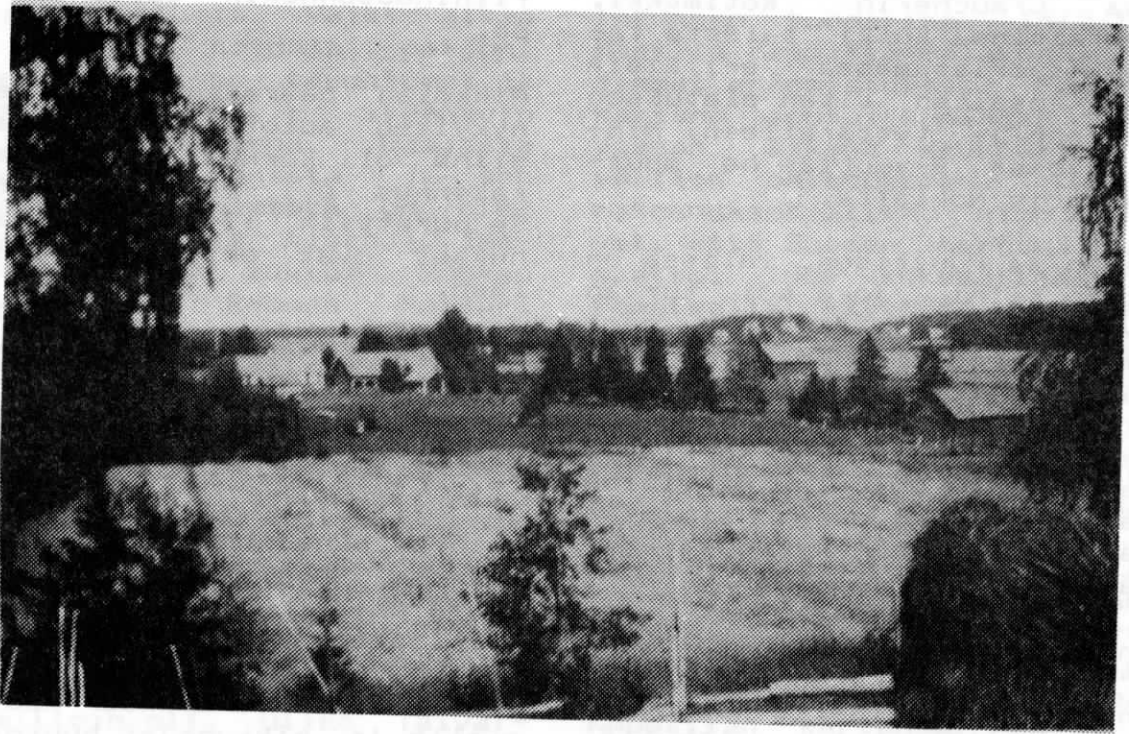
samalle kivijalalle, mutta ulkonäkö oli entistä paljon vaatimattomampi. Klemolan takana oli Kettula-niminen mökki, joka oli saanut nimensä Viinatörmällä olleesta kettutarhasta.

Teernijärven eteläpuolella oli Rantalan talo, jonka kulku Nokialle tapahtui veneellä järven yli ja Kohman/Klemolan luota Taivalkunnantielle. Kulkeminen lienee ollut vilkasta, koska 2 venettä, Aune ja Vellamo, oli aina lähtövalmiina. Pikkupojille johtui joskus mieleen pukea Nurmikosken Nestorin takki Pyykön Villelle ja tämä sitten Isoile kivelle huhuilemaan: "Hakeen, hakeen!" Kohta oli vene tulossa vastarannalta ja kun se pääsi aivan lähelle rantaa, katosi poika metsän kätköihin. Eipä auttanut soutajan muuta kuin palata tyhjin toimin ja sadatellen takaisin järven yli.

Klemolan isäntä lähti 1894 Teernijärven takana sijaitsevaan riiheensä käymään jalan, kiersi järven Kahtalammen puoleisesta päästä ja oikaisi sitten lahden jään yli. Etsittäessä löytyi vain kives jäältä, mies oli pudonnut lähteisen kohdan heikentämän jään läpi. Hän oli kyllä tutkinut vastarannalla jään vahvuutta kirveellä tekemästään avannosta, mutta ei osannut varoa lähdepaikkaa.

Jospa nyt jatkamme eteenpäin niin tulemme Mäkelän Matin talon luona Multisillalle, joka on nerokkaasti saanut nimensä siten, että tiehen tehtiin silta täyttämällä paikalla ollut (ja oleva) oja mullalla. Sillan luona tietä suoristettaessa 30-luvulla Kassilan isäntä tuli kotiinpäin hevosella ja huuteli työmiehille: "Varovasti, lasikuorma...". Multisillan jälkeen tien Teernijärven puolella on pieni pähkinäpensaita kasvava törmä. Siinä sijaitti kotimaamme his-

Näkymä Hakalan torpalta Mattilaan ja Ristiveräjiin.

Järvensivun talo. Kuvassa vasemmalta Poku, Järvensivun Erkki ja Fran, Anselm Koivuluhta, Järvensivun Arvo ja Aino.

toriaan IKL:n ajoilta liittyvän Minna Craucherin kotimökki. Hänen äitinsä kulki talosta taloon suorittamassa erilaisia töitä ansaiten siten elatuksen itselleen ja tyttärelleen. Minnan ollessa 8-vuotias he muuttivat pois Nokialta.

Mäkelän ja Puustisen välissä on Pirotin riihi, joka soi turvan Järvensivun pojille kun nämä elämänsä ensimmäisen auton näkivät. Pojat pinkkaisivat sadan metrin aidat riihen nurkan taakse, josta sitten kurkistelivat tuleeko mokomia hirviöitä lisää. Samaiset pojat äimistelivät ensi kerran kirkossa käytyään: "Miten maailmassa täällä saadaan leipävartaat kattoon, kun se on niin korkealla?" Pirotin päärakennus on sijainnut tien toisella puolella, Kohman Antin talon lähellä, saunarakennus on vieläkin jäljellä koivun juurella entisistä ajoista muistuttamassa.

Edellä mainituista Järvensivun pojista eräs, Lauri nimeltään, oli Lappeenrannassa armeijassa 1920-luvulla ja lomalla kotona ollessaan putosi veneestä ja hukkuu Teernijärveen nykyisen Juuselan huvilan kohdalle. Ajan tavan mukaan lomalla oltiin koko ajan armeijan kampeissa, siispä armeijasta lähetettiin kantaväepeli hukkuneen pojan varusteita hakemaan. Vaatteet hän sai heti, mutta sapeli oli järven pohjassa. Väepeli ei uskaltanut palata varuskuntaan ennenkuin sekin saatiin sukeltettua pohjamudasta esiin. Sipilän talo sijaitsee samalla paikalla kuin ennenkin. Talossa oli sopivasti ruoka-aikaan käymässä Vehkoseppä, Haapaniemen tienhaarassa asunut mieshenkilö, jonka mielestä sienet ovat metsässä potkimista varten. Sipilän emäntä oli tehnyt sepän mielestä erityisen maittavan aterian, joten hän tiedusteli, onko talossa lammas teurastettu hiljattain. Emäntä kertoi sepän syöneen nyt tietämättään sienii-

ruokaa. "Syötätte mulle vanhat riihihousunnekin" suutahti sepä.

Mikkolan päärakennus oli ennen nykyisen autotallin paikalla, siinä oli korkea kivijalka ja rakennus oli harmaa väriltään. Se purettiin 1945, muut rakennukset ovat entisellä paikallaan.

Mikkolan kohdalta, Priskilän tienhaaran jälkeen tie kulki nykyisen seurakuntatalolle menevän tien kautta. Tien varressa, Pihlajamäessä, on vieläkin jäljellä Taurasen Hennan pikkuinen punainen pirtti. Henna määräsi suvereenisti huushollinsa asiat, eli mies oli täydellisesti ns. tossun alla. Miehen kuoltua lähdettiin viemään hevosella arkkua hautausmaalle ja pikkupojat huutelivat matkalla Hennalle: "Onkos siellä arkussa ruumiskin?" "Kyllä ola pitäs, jossei oo pudonnu" napautti Henna takaisin.

Pihlajamäessä, nykyisen bussipysäkin tienoilla, oli myös Memmolan Työväenyhdistyksen tanssilava. Siellä pidettiin kesäaikaan enemmän tai vähemmän luvallisesti tansseja. Joskus virkavalta pyöräili paikalle luvantarkastusmielessä ja keskeytti hauskanpidon, mutta hänen poistuttuaan tanssit taas jatkuivat entiseen malliin.

Jatkuu ensi numerossa
*****

TAIVALKUNTA-LAINEN

Taivalkuntalainen-lehti ilmestyy nyt neljännen kerran. Tämä on siis neljäs vuosikerta. On esitetty toivomuksia, että ilmestymiskertoja olisi vähintään kaksi. Toive ehkä toteutuu lähitulevaisuudessa.

Näitä rivejä kirjoittaessani on pääsiäisjuhlan aika. Mieli herkistyy ajattelemaan pääsiäisen

sanomaa ja siihen liittyviä lähes kahden vuosituhannen takaisia tapahtumia. Vaikka aikaa on kulunut noinkin paljon, kokee pääsiäisen tapahtumat ja sanoman uutena - ikäänkuin juuri tapahtuneena. Laajasta Rooman valtakunnasta ja sen kansalaisten elämästä on olemassa kirjallisia tietoja. Jeesuksen kotimaa kuului Rooman valtakuntaan. Rooman keisari oli hallitsija, jonka käskyjä ja lakeja oli toteltava.

Tuon ajan Suomesta ei ole kirjallisia tietoja juuri ollenkaan. Rooman valtakunnan asukkaat ovat olleet kosketuksissa Suomen alueella asuneisiin. Maininnat Rooman historiassa näistä tapahtumista ovat niukkoja. Mielenkiintoista olisi tietää millaista elämä maassamme silloin oli. Oliko Taivalkunta asuttu? Lukkilan Ylisen rannasta on löydetty kivistä tehty vasarakirves. Kivikauden ajan vasarakirveskulttuuri ajoittuu vuosille 2200-1900 eKr, siis noin 4000 vuoden taakse. Mainittu vasarakirves on hyvin taidokkaasti tehty ja hiottu, siinä on myös reikä. Mahdollisesti kivikauden ihminen on asunut Taivalkunnassa. Mikäpä oli asua. Lähellä on ollut vesistö, josta on saanut kalaa ja läheisyydessä on ollut metsä, josta on saanut riistaa.

Mielenkiintoinen henkilö lähes 600:n vuoden takaa on Pentti Djäkn, josta löytyy kirjallisia tietoja. Tämä henkilö liittyy Taivalkunnan historiaan. Hän asui Penttilän eli Niemenpään kartanossa Kuloveden pohjoispuolella nykyisen Knuutilan kartanon tienoilla. Penttilä oli Vanhan Pirkkalan huomattavin kartano keskiajalla. Nimensä se sai omistajan Pentti Lydekenpojan mukaan. Pentti Lydekenpoika toimi valtaneuvoksena ja kuului Ruotsin valtion valtaneuvostoon, joka vastasi Suomen nykyistä valtioneuvostoa.

Hän toimi myös Hämeenlinnan voutina ja Ylä-Satakunnan kihlakunnan tuomarina 1412-1460. Hänellä oli Ylä-Satakunnan laajimmat eräomistukset. Penttilän kartano joutui kuningas Kustaa Vaasan aikana kruunulle eli valtion omistukseen. Kartanon rakennukset olivat niin edustavat, että Suomen herttua Juhana saattoi 1556 tekemällään kiertomatalla käyttää sitä majapaikkanaan. Pentti Lydekenin ajasta on jäljellä kylän nimi Penttilä.

Miten Pentti Lydekenpoika sitten liittyy Taivalkuntaan? 1400-luvun alkupuoliskolta on säilynyt tieto: Penttilän kartanon isäntä osti Taivalkunnasta maata vasikkahakaa varten. Tämä maa-alue sijaitsee Kuloveden eteläpuolella vastapäätä Knuutilan kartanoa. Pentti Lydekenpoika huomasi myöhemmin, että ostamallaan maa-alueella on mainio talon paikka ja niin rakennettiin Haapaniemien kartano. Haapaniemestä muodostui säterikartano, joka tarkoitti ratsupalveluksen suorittamisesta riippumatonta verovapautta. Rälssikartanot ja rälssitilat olivat verovapaita suorittaessaan ratsupalvelusta kruunulle. Taivalkunnassa sijainneita rälssitiloja ovat olleet Kassila ja Lukkila. Viimeksi mainittua tilaa ei enää ole. Lukkilan rälssitilan ensimmäinen tunnettu omistaja on ollut Penttilän ja Haapaniemien kartanoiden isäntä Pentti Lydekenpoika. 1400- ja 1500-lukujen vaihteessa Lukkilaa omisti Pentti Lydekenpojan tyttärentytär Alissa. Mielenkiintoisia kuuluisuuksia on Taivalkunnassa myöhemminkin asunut. Heistä muutamista on kerrottu aikaisemmissa Taivalkuntalainen-lehdissä ja kerrotaan tässäkin lehdessä. Seuraaviin Taivalkuntalainen-lehtiin pyytää kylätoimikunta seudun asukkaiden kertomuksia joko kirjoitettuna tai kasetille nauhoitettuna. Kasetille tallennuksia tulevat kylätoimikun-

nan jäsenetkin tekemään. Pyydämme vihjeitä kyläläisiltä. Kylätoimikunnan jäsenten nimet ovat toisaalla tässä lehdessä.

Vanhan Pirkkalan historia on teos, josta löytää tietoja tämän seudun menneistä ajoista, sitä tutkimalla oppii antamaan arvoa meitä ennen asuneille sukupolville mutta myös nykyajan ihmisille ja heidän tekemisilleen.

Into Kangasniemi

*****

TAIVALKUNNAN ALA-ASTE

MUISTIO koulupiirin lasten ja oppilaiden vanhempien keskusteluillasta 10.3.94 koululla. Läsä 30 osallistujaa. Puh.joht. koulupsykologi Kirsi Väänänen.

Tilaisuuden päämääränä oli saada tietoa uuden opetussuunnitelman laatimisen taustoista, aikataulusta ja yleensä sen laatimisesta. Opetussuunnitelmauudistuksen tarve tulee monilta suunnilta:

- valtiolliset, poliittiset ja taloudelliset järjestelmät ovat muuttuneet. Nämä muutokset on otettava huomioon koulukin näkökulmasta
- kansainvälistyminen on lisääntynyt nopeasti

- muutokset työ- ja elinkeinoelämässä muuttavat suhtautumista näihin ja vaatii joustavaa koulutusta aina peruskoulua myöten
- kysymys hyvinvoinnista ja sen ehdoista on arvioitava uudelleen
- koulujärjestelmä on muuttunut ja muuttuu yhä joustavammaksi
- yksilöllinen opiskeluohjelma tulee yleisemmäksi
- keskusjohtoisuus vähenee

Nämä tärkeimmät tekijät lähteä suunnittelemaan uutta opetussuunnitelmaa kouluille. Keskusjohtoisen mallin sijaan tulee koulukohtainen opetussuunnitelma.

Uuden opetussuunnitelman pohjana on ARVOT. Koulun tulee välittää niitä arvoja, jotka edistävät yksilön kasvua ja yhteiskunnan säilymistä ja kehittämistä. Arvot ovat pysyviä ja/sekä muuttuvia.

Op. Ojala alusti keskustelun arvoista. Tältä pohjalta käytiin laaja ja vilkas keskustelu arvoista ja niiden vaikutuksesta lapsiin ja oppilaisiin.

Yleisen keskustelun pohjalta pohdittiin ryhmissä uuden opetussuunnitelma sisältämiä tavoitteita (hyvin yleisesti).

Ryhmien kirjaamia asioita, tavoitteita huomioita jne.

- yksilöllisyyden tukeminen toinen toisensa hyväksyvässä yhteisössä
- kodin jatkuva vuorovaikutus koulun kanssa
- toisen ihmisen arvostaminen
- oppimismotivaation luominen ja ylläpito
- yleiset arvot hyväksyttävä: tunteva, havainnoiva, kokeva, tutkiva, analysoiva ja kommunikoiva ihminen
- luovuus, itsensä toteuttaminen
- perustiedot --> syventäminen
- luovuuden kehittäminen: oppilaille mahdollisuus purkaa tunteitaan, ajatuksiaan, energiaansa. Liikuntatunnit tässä suhteessa huomion arvoiset
- turvallisuus: fyysinen ja psyykinen
- luovuuden kehittäminen; taideaineet ja omin käsin tehty työrauha ehdoton
- lapsen aikaansaannos täytyy hyväksyä
- lapsen tulee tuntea, että vanhemmat kokee koulunkäynnin myönteisenä asiana
- opettajien ja vanhempien yhteistyö
- lapsia ei pidä turhaan tasa-päistää
- perusarvot pitäisi lapsille olla itsestään selvyys
- hyvä koulu siirtää luonnostaan perusarvoja oppilaille
- lapsien tunto oikea-väärä saatava kasvamaan ja tilaisuuden ajatella itse
- käsityöt kunniaan
- opetuksen vastattava oppilaan omaa tasoa

Erittäin vilkkaan keskustelun ja ryhmien työskentelyn jälkeen voi yhteenvetona esittää seuraavaa:

- kiinnostus koulua ja uuden opetussuunnitelman laadintaa kohtaan on suuri
- tietoon ops:n laatimisesta tulee kulkea nopeasti koulusta kotiin
- koulumme on pieni, mutta oma

opetussuunnitelma on koulullemme tärkeä

- koulun lopettamissuunnitelmat voivat siirtyä kauas tulevaisuuteen, jos koulu tuottaa hyviä oppilaita edelleenkin yläasteelle
  - oma koulu on koko kylän omanarvontunnon erinomainen ylläpitäjä ja kohottaja
- Taivalkunnan ala-asteen ja oppilaitten keskustelutilaisuus oli erittäin antoisa edellä olevia asioitten takia.

Oman koulun puolesta, omien lasten parhaaksi. Oma koulu on kylällemme elintärkeä.

Muistion laatija

Heikki Ojala

*****

KOKEMUKSIANI YHDYSLUOKILTA

Toimiessani 24 vuoden ajan Nokialla kiertävänä englanninkielen lehtorina, tulin automaattisesti huomaamaan isojen ja pienien koulujen erot ja millaista on opettaa tavallisia luokkia (oppilaita vain yhdeltä luokka-asteelta) sekä miten saada yhdysluokkien oppilaat (oppilaita kahdelta luokka-asteelta) oppimaan samat asiat samassa ajassa. Opetin koko ajan sekä isoilla kouluilla että 2-opettajaisilla kouluilla eli Taivalkunnan ja Vahalahden ala-asteilla, joten pystyin tekemään vertailuja.

Oppiminen:

Vaikka yhdysluokilla luokka-astetta kohden jää puolet vähemmän äänekästä opetusaikaa kuin tavallisessa opetusryhmässä, huomasin, että molemmissa ryhmissä opetustavoitteet saavutettiin yhtä hyvin.

Mistä tämä johtuu?

1. Yhdysluokilla oppilaat keskittyvät opetukseen sen ajan, mitä heille annetaan.
2. Tehdessään harjoituksia oppilas voi "puolella a korvalla" kuunnella ylemmän asteen opetusta, ja se jää ikäänkuin hautumaan seuraavaa vuotta varten eikä ole sitten hänelle enää ole aivan uusi asia. Mitä lahjakkaampi oppilas on sitä enemmän hänellä on aikaa seurata ylemmän asteen opetusta ja olla siinä jopa aktiivisesti mukana.
3. Alusta alkaen oppilaat oppivat itsenäisesti tekemään harjoituksia, sillä opettajalla ei ole "kaksoisolentoa", joka ehtisi käydä neuvomassa.
4. Lahjakkaammat auttavat heikompiä tehtävien ratkaisemisessa. Näin opitaan vastuuntuntoa ja sosiaalisuutta.
5. Pienessä ryhmässä lapset huolehtivat yleensäkin enemmän toisistaan, he jopa saattavat kehottaa toisiaan tekemään kotitehtävät paremmin.
6. Tällaisessa joukossa opettajan on myös helpompaa saada oppilaat motivoituneiksi opiskeluun. Kerran olen jopa tavannut luokan, joka sanoi: "Opettaja, anna meille enemmän kotitehtäviä".

Opettaminen:

1. Koska yhden tunnin aikana täytyy pitää tavallaan kaksi opetustuntia eli opettaa kahdelle eri luokka-asteelle uudet asiat ja vieläpä valvoa harjoitusten tekoa, niin opettajalla ei kyllä tule aika pitkäksi tunnin aikana. Kello soi välitunnille aina liian aikaisin, yhdysluokkien opetuksessa onkin aina puute ajasta, ja kuitenkin opetukseen ei saisi tulla hohumisen leimaa.
2. Tunnille mennessään opetta-

jalla täytyykin olla selvä minuuttisuunnitelma, mitä opetan ja miten. mm. kaikkien opetusvälineitten on oltava valmiina pöydällä; niitä ei enää tunnin aikana ole aikaa etsiä.

3. Oppilaiden on ymmärrettävä, että kun toiselle luokka-asteelle opetetaan uutta asiaa, niin he eivät saa hiljaista työtä tehdessään kesken kaiken häiritä turhilla kysymyksillään opettajaa.
4. Varsinkin yhdysluokilla ei saa olla oppilaiden taholta mitään ylimääräisiä järjestyshäiriöitä, jotta opetus onnistuisi ja oppimistavoitteet saavutettaisiin.

Kasvatustekijät:

Vaikka kasvatustekijöitä ei voida konkreettisesti mitata millään eksakteilla mittareilla eikä voida ehdottomasti todistaa, että joku kasvatustekijä tai ympäristö on parempi kuin joku toinen, väittäisin kuitenkin, että pienet koulut tarjoavat lapsille rauhallisemman, turvallisemman ja tasapainoisemman kasvuympäristön kuin isot koulut. Tätä todistaa mm. se, että Nokiankin suurilta ala-asteilta on siirretty ns. "häirikköoppilaita" Nokian 2-opettajaisille kouluille, joissa he sitten ovat käyneet koulu ihan normaaliin tapaan.

Kiitos menneistä vuosista kaikille entisille ja nykyisille oppilaille, opettajatovereille ja henkilökunnalle.

Raimo Jämsä

KOULULAISTEN KYNÄSTÄ

PRINSESSA, HALTIJA JA PEIKKO

Prinsessa Onpa kaunis aamu.
Haltija Minusta tuntuu, että tänään ei mikään voi mennä pieleen.
Prinsessa Kyllä sinun tunteesi tiedetään.
(Toisaalla)
Peikko Hahhaa! Tänään taas pelästyttän Haltijan ja Prinsessan niin kuin eilenkin.
Haltija Muuten Prinsessa, minähän voisin taikoa Peikonkin kiltiksi, niin olisi hauskeempaa.
Prinsessa Minun puolestani kyllä.
Haltija Nyt minä taion: ANANASAKÄÄMÄ nyt Peikko on kiltti!
(Samaan aikaan)
Peikko Nyt hyppään ja huudan Pöö!
Peikko Tai enhän minä. Hehän ovat niin kivoja.
(Ja peikko menee leikkimään.)
Peikko Pääsenkö minä leikkimään?
Prinsessa ja Haltija Pääset.

Kirjoitti Osmo Sorva 2 lk

*****

LEMPIHARRASTUKSENI

Moi mä olen Jaska. Harrastan lähinnä ratsastusta se vaatii kuntoa ja välillä hermoja, mutta kaikkein paras harrastukseni on mikroautoilu. Se vaatii hyvää kuntoa ja vauhtisilmää. Kun on ajamassa niin kyllä hiki virtaa. Olen usein ajanut aika rajusti. Kerran olin pyörtyä, sain ratavauhdiksi 34,1 ja 35,4. Se on tosi hyvä, sanoivat arvostelijat. Saan keväällä oman mikroauton.

Jaakko Saramies 6 lk

*****

LUMIRUNO

Lunta sataa, lunta sataa, minä teen junarataa. Olen sisällä lämpimässä, toiset ovat ulkona rämpimässä. Nietokset ne kasvaa vaan, kohta joudun kolaamaan.

Mira Toro 2 lk

*****

TALVIRUNO

Talvella on kiva hiihtää. Joku aina peffalleen pyllähtää. Luonnossa on hauskaa, kun hiihtää saa.

Osmo Sorva 2 lk

JOULUPUKIN KOMMELLUKSET

Joulupukin muori sanoi: Mitä tästä vielä seuraa. Joulupukki leikkii nintendolla pitkät päivät, eikä tule edes syömään. Yksi tontuista sanoi: Katkataan sähkö. Muori sanoi: Miksi. Nintendo toimii sähköllä. Joulupukki sanoi: Mikä minun nintendo vaivaa? Sähköt meni, tule syömään.

Juha Mäkelä 2 lk

LEMPIHARRASTUKSENI

Lempiharrastuksen on veneellä ajo. Minulla on oma vene. Kesällä käyn usein kalassa, vaikka aika usein käynkin ajelemassa huvikseni. Myös uinti, pyöräily, mopolla ja autolla ajo ja pesäpallokin ovat mukavia. Koulukin taitaa jäädä vähemmälle, kuten opettaja on jo varmaan huomannut, mutta kyllä koulussa silti tulee opittua jotakin.

Kalle Nyman 6 lk

*****

PAKINA PERHEESTÄNI

Minun perheeseeni kuuluu neljä ihmistä, sekä yksi hamsteri nimeltään Kusti. Minulla on äiti, isä ja yksi sisko nimeltä Riina eli Ripa. Meidän perhe on aika kiireinen, sillä sekä äiti, että isä ovat töissä ja minä ja Ripa koulussa. Hamsterilleni ei koidu siitä haittaa, sillä se nukkuu päivät ja valvoo yöt. Mutta kuitenkin meidän perhe on onnellinen.

Essi Hynninen 6 lk

*****

MINUN PERHEENI

Minun perheessäni on neljä jäsentä, äiti, isä, minä ja veli. Meillä oli kissa, mutta se kuoli. Meillä on suunnitelmassa mennä pääsiäisenä lähelle Raumaa, Pyhäjärven rantaan sellaiselle mökille. Sinne menee äiti, isä, minä, Markku, Pasi, Kari ja Merja. Me olemme siellä perjantaista sunnuntaihin jos vain kukaan ei ole kipeenä. Minä, isi, Markku, Pasi ja Kari pidämme viisisteen pilkkikisat. Äiti ja isi keksivät sinne palkinnot. Pilkkikisaa varten voittajille. Äiti ja Merja tekevät sinne ruokaa ja pakkaavat tavarat. Ai niin, tulee sinne vielä Pasin koira Pokikin, eihän sitä koko viikonlopuksi voi kotiinkaan jättää.

Sanna Kunnas 4 lk

*****

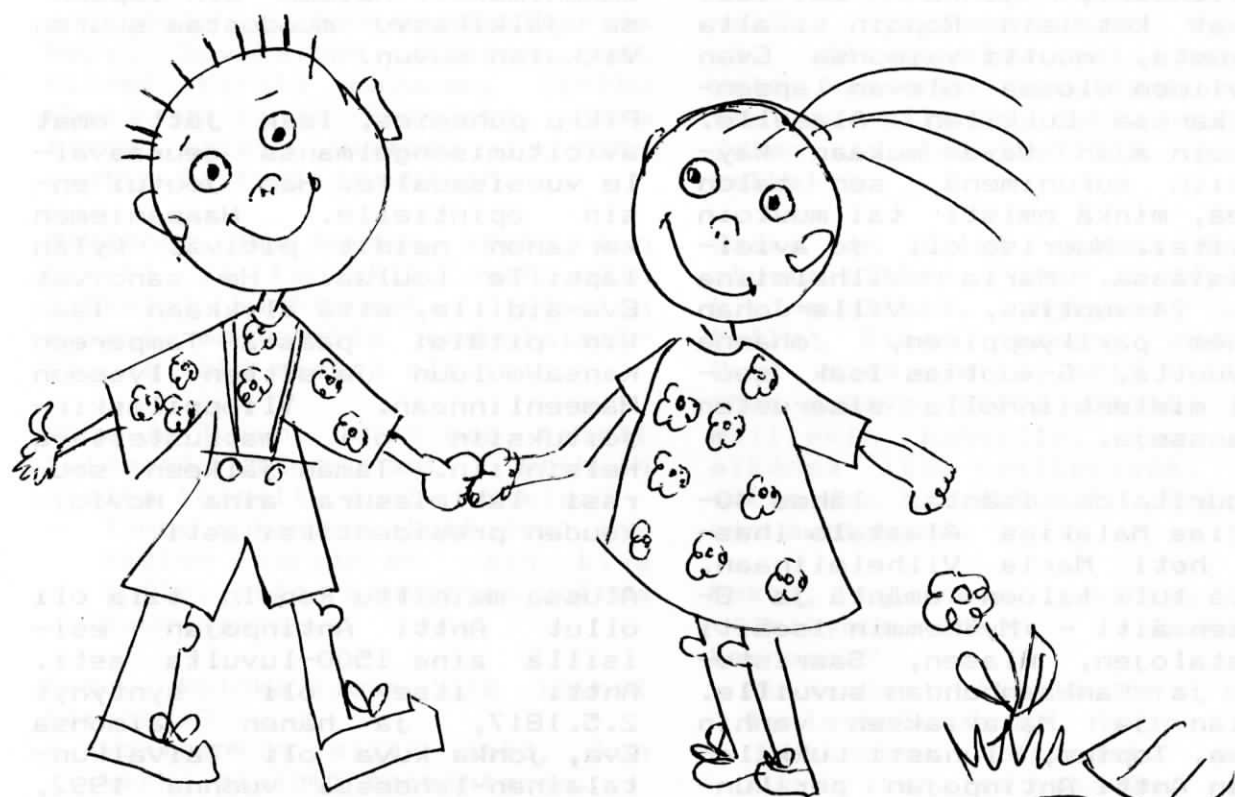
JOULULOMALLA

Oli hieno aamu. Heräsin varhain ja menin syömään aamiaista. Tiesin, että oli jouluaatto ja minä ja muut saamme lahjoja. Päivä oli pelkkää tuskaa, hikeä ja rasittavaa. Iltapäivä tuntui siltä, ettei liikkuisi yhtään eteenpäin. Sitten pitkän odottelun jälkeen kello löi kaksitoista, pukkikin tuli ja aloimme jakaa lahjoja. Minä sain sähköautoradan, segan pelin, uudenvuoden paukkuja, värikyniä, vaatteita ja kirjoja. Heti sen jälkeen kun paketit avattiin, menimme kokeilemaan kaikkea. Ensiksi rakennettiin sähköautorata ja menttiin kilpailuja. Sitten segan peliä ja niin edelleen. Sillain meni minun jouluni.

Simo Sipilä 4 lk

*****

TERVEISET PÄIVÄKERTHOSJA

NIKO
+ Asta
JENNI
JENNA
RITA
PAULA
ANNIKA
MARKO
RAIKU-NI-RA
29

1860-LUVUN RO- MANSSEJA LUKKILASSA - SUKUTUTKIMUKSEN TIIMOILTA

Noin vuosi sitten elokuvaohjaaja Matti Kassila toimitti valmiiksi sukututkimuskirjan, jonka tiedot oli kerännyt hänen veljensä, Jaakko Kassila (Jyväskylä). Tämä työ oli monien vuosien harrastuksen tulos. Jaakko Kassila kuoli vähän aikaisemmin, kun kirja tuli valmiiksi.

Teoksessa on noin 500 nimeä henkilöistä, joiden sukujuuret ovat Lukkilan Alasella. Lisäksi on henkilötiedot suvun miniöistä ja vävyistä.

Vuonna 1863 Antti Antinpoika Korkiakoski, jonka esi-isät olivat kotoisin Ropoin tilalta Karkusta, muutti vaimonsa Evan ja viiden elossa olevan lapsensa kanssa Lukkilan Alaselle. Silloin ajan tavan mukaan käytettiin sukunimenä sen talon nimeä, minkä omisti tai muutoin hallitsi. Nuoriso oli jo avioitumisikässä. Maria Vilhelmiina oli 24-vuotias, Ville=Johan Vilhem parikymppinen, Johanna 17 vuotta. 6-vuotias Isak seurasi mielenkiinnolla sisarusten romansseja.

Naapuritalon isäntä, lähes 40-vuotias Malakias Alastalo ihastui heti Maria Vilhelmiinaan. Tästä tuli taloon emäntä ja 8-lapsen äiti - Myöhemmin isoäiti Alastalojen, Alasen, Saaristojen ja Kankaanhuhdan suvuille. Marian ja Malakiaksen vanhin poika, Topias, lunasti Lukkilan tilan Antti Antinpojan perikunnalta.

Ville-poika katseli Vastamäen Mäkelän Eufrosyneä, jonka kanssa hän avioitui. Nuoret vuokrasivat Kassilan tilan, jota viljelivät sekä perustivat sen aurinkoiselle rinteelle kukoistavan puutarhan. Heille syntyi 10 lasta. Sukunimeksi otettiin Kassila. Villen jälkeen tila oli vielä kahdessa

polvessa suvun hallinnassa.

Haapaniemen ja Alasen rajamail-la sijaitsi Puolakan torppa. Siellä varttui Johannan ikäinen poika, Kaarlo Fredrik. Lempi syntyi. Kerrotaan, että Johannan vanhemmat olivat aluksi vähän vastaan nuorten seurustelua, mutta pikku veli, silloin 12-vuotias, Isak, puhui asiasta vanhemmilleen, että se Puolakan poika on ihan kunnan mies sekä luku- ja kirjoitustaitoinen. Vanhemmat hyväksyivät nuorten suunnitelmat. Aluksi nämä työskentelivät lampuotina Viholan rusthollissa. Sitten ostettiin Kankaantakaa Vikkulan talo ja ajan tavan mukaan otettiin oman tilan nimi Vikkula sukunimeksi. Heidän 8:n lapsensa jälkikasvu muodostaa suuren Vikkulan suvun.

Pikku puhemies, Isak jätti omat avioitumisongelmansa seuraavalle vuosisadalle. Hän joutui ensin opintielle. Haapaniemen kartanon neidit pitivät kylän lapsille koulua. He sanoivat Eva-äidille, että älykkään Isakin pitäisi päästä Tampereen Kansakouluun ja sitten lyseoon Hämeenlinnaan. Ylioppilaskirjoituksiin oli matkustettava Helsinkiin. Tämän jälkeen seurasi lakimiesura aina Hovioikeuden presidentiksi asti.

Alussa mainittu Ropoin tila oli ollut Antti Antinpojan esi-isillä aina 1500-luvulta asti. Antti itse oli syntynyt 2.5.1817, ja hänen vaimonsa Eva, jonka kuva oli "Taivalkuntalainen-lehdessä" vuonna 1992, oli syntynyt 18.5.1819. Eva ja Antti oli vihitty 20.5.1838. 155-vuodessa jälkikasvu on useitten sukujen kohdalla edennyt seitsemänteen polveen asti. 56 henkilöä suvun jäsenistä ovat valinneet kotimaakseen jonkin vieraan maan. Heitä löytyy kymmenestä maasta tällä maapallolla.

Sirkka Suvanto

KUULUMISIA "KIRKONMÄELTÄ"

Taivalkunnan vanhustenkerho on kokoontunut ensimmäisen kerran 30.9.1966, ja sen jälkeen on oltu koolla uskollisesti joka toinen perjantai n. 1½ tunnin ajan. Kesäajan ollaan tietenkkin lomalla, kuten tässä maassa on tapana.

Silloin ensimmäisellä kerralla kerhossa oli pappina Kalle Urponen ja seurakuntasisarena Helvi Savolainen. Kalle Urposen jälkeen "kerhopappeina" ovat olleet mm. Matti Majamaa, Juha Kahila ja Kirsti Leinonen. Kirstillä tuleekin syksyllä jo 20 vuotta täyteen tämän väen joukossa. Seurakuntasisarina Helvi Savolaisen jälkeen ovat olleet Kirsti Lajunen, Sirkku Koski ja Lahja Koivisto, joka tässä saikin viettää jo "25-vuotis taiteilijajuhlaa".

Mahtanee olla mukava kerho, kun Kirsti ja Lahjakin ovat näin pitkään viihtyneet. Kyselin asiasta muutamilta kerholaisilta, ja tätä mieltä oltiin:

Anna ja Toivo, mikä saa teidät tulemaan tänne asti kerhoon sieltä toiselta puolen Nokiaa?

- Tänne mukavien, tuttujen ihmisten pariin on niin kiva tulla, että kannattaa kulkea kauempaakin.

Osmo, kuinka kauan ole käynyt kerhossa?

- Varmaankin siitä asti, kun kerho aloitti toimintansa.

Helena kertoo äitinsä käyneen kerhoa heti alkuvuosina, ja hän jatkaa nyt sitten perinnettä.

Kaisa on kulkenut kerhossa ainakin parikymmentä vuotta.

Maija, mikä kerhossa on parasta?

- Kotoinen, mukava joukko.

Eevi on myös sitä mieltä, että

täällä löytyy hyvät ystävät.

Aili on kulkenut Tuomistosta asti jo 18 vuoden ajan, eikä ole paljontaan ollut pois. Eikös sieltä ole vähän huonot kulkuyhteydet?

- No, nykyisellään ihan olemattomat. Ennen kulki sentään linja-autoja ja kun vuoroja vähennettiin, muutettiin kerhon alkamisaikaa sen mukaan, että paremmin kerkeisin kerhoon. Nyt en pääse enää ollenkaan linja-autolla, vaan on kuljettava milloin kenenkin kyydillä. Mieli kuitenkin tekee tänne niin, että ei osaa poiskaan olla.

Eeva kulkee Teernijärven rannalta, nykyisen Lahjan kyydisä. Alkuvuosina oli seurana Helmi Karvonen samalta suunnalta, ja silloin matka taittui jalan ja talvikelillä potkukelkalla.

Saara on ollut mukana kerhon alusta alkaen, ihan jo työnsäkin puolesta. Nykyään saavat tulla Einoon kanssa yhdessä. Ovat sitä mieltä, että kyllä on ihan mukava tulla välillä valmiillekin kahville, kun sitä aikansa itse keittelivät. Tarvittaessa tarjoutuvat edelleenkin auttamaan.

Pekka, hyvinkös viihtyy alta viisikymppinenkin vanhusten kerhossa?

- Mukavahan täällä on käydä lauleskelemassa. Hyvin ovat joukkoonsa ottaneet, eivät tunnu ikärajaa pitävän.

Lahja, 25 vuotta olet täällä jo kulkenut, millaista on työntekijänä tulla tänne?

- Tämä on kuin perhepiiri, melkoisen tarkkaan tunnetaan toisemme. Tämä väki on myös sellaista, että huolehditaan toisistaan. Samoin ollaan uskollisia kerhossa kävijöitä ja jos joudutaan olemaan pois, sitä usein lähetetään viesti.

Kirsti, 20 vuotta takana tässä kerhossa, millaista se on ollut?

- Täällä olemme voineet olla juuri sellaisina kuin olemme, eli elämme rohkeasti yhdessä. Tämän kerhon väellä on myös runsaasti antavaa mieltä: Esim. pohjoisen joulupaketit, yhteisvastuukeräykset ja nimikkolähetti Vuokko Krannilan työn muistaminen. Vuodesta toiseen täällä on saanut lämpimän vastaanoton, niin kerholaisilta kuin "talonväeltäkin". Ja Lahja on todella nimensä veroinen työpari: huolehtii kylän väestä täydellä sydämellä.

Ja mitä vanhusten kerhossa sitten tapahtuu?

Kokoontuu joka toinen perjantai klo 13-14.30. Seurakunta tarjoaa kahvit ja pullanpalan, joskus on oikein juhlaa, kun joku tarjoaa vaikkapa kakkua sen pullan lisäksi. Kerhossa koetaan yhdessä niin ilon kuin

*****

TAIVALKUNNAN NÄYTTELIJÄT

Työväenopiston näytelmäpiiri on toiminut Taivalkunnassa nyt puolitoista vuotta. Olemme kokoontuneet Taivalkunnan koululla maanantaisin alkaen klo 18.30 Joukkomme on ollut pieni, mutta sitäkin innokkaampi ja uusia jäseniä otamme mielellämme mukaan. Taitavana ohjaajana on viime syksystä lähtien toiminut Johanna Pirttilahti-Mattila.

Tämä harrastus on ollut osanottajille antoisa. Olemme oppineet tärkeitä esiintymistaitoja, harjoitelleet erilaisia näytelmämateriaalia "muotoja", oikeata äänen käyttöä, rentoutusta, maskeeraamista, lavastusta ym. ym. Kaikkea sitä, mitä esityskokonaisuudessa tarvitaan, jotta päästään hyvään lopputulok-

surun hetkiä, vietetään syntymäpäiviä mutta myös muistohetkiä.

Yhdessä ollaan opiskeltu Raamatun kirjoja, käyty läpi Aikuisrippikoulua ja erilaisia hengellisiä asioita.

Laulut ovat tärkein osa kerhossa oloa. Lauletaan vanhoja tuttuja virsiä, mutta ollaan myös opeteltu monta uuttakin. Retkille lähemme innokkaasti, ainakin pari kolme kertaa vuodessa.

Ja joskus jopa askartelemme!

Lahja kulkee verenpainemittari kassissa, joten sekin palvelu pelaa.

Vapaita paikkoja on edelleenkin jaossa, ja kuten jo mainitsin: tähän kerhoon ei ole ikärajaa.

Siis **TERVETULOA** juomaan iltapäiväkahvit ja viihtymään seurassamme!

Kirjoitteli Raili

seen.

Kyläläisten iloksi on valmistettu kolme esitystä. Viime vuoden kesäjuhilla oli "Salosen saladisco", Pikkujouluaikaan oli lapsille ja lapsenmielisille suunnattu "Joulupukin villitys". Molemmat esitettiin kylätoimikunnan järjestämissä tilaisuuksissa.

Tänä keväänä nähtiin Maa- ja kotitalousseuran kokkojuhlan yhteydessä "Amalia-noidan komellus". Käsikirjoitukset näihin "näytelmiin" oli tehnyt Sisko Sorva.

Näytelmäkerholaiset haluavat kiittää mukavaa ja kannustavaa yleisöä ja toivovat hauskan harrastuksensa jatkuvan ensi syksynä.

URHEILUSIVU

Viime syksynä perustimme jo kauan suunnitelmassa olleen kaukalopalloseuran nimeksi annoimme Taivalkunnan Tiikerit. Ilmoittauduimme kaupungin puulaakisarjaan. Porukalla päätimme että pelaamaan lähdetään tosimielellä pyrkimyksenä nousu A-sarjaan. Jäät tulivat syksylä aikaisin ja harjoitukset alkoivat innolla.

B-sarjassa oli joukkueita ilmoittautunut kolmelta. Kun pelit alkoivat oli Tiikerit valmiina koitoksiin. Pelit menivät Tiikereiltä tosi upeasti. Voitimme pelit kahta viimeistä lukuunottamatta, joissa ote pääsi hieman lipsumaan, kun nousu A-sarjaan oli jo varmistunut.

Ensi kautena, kun pelaamme A-sarjassa, tulevat ottelut olemaan paljon kovempia ja voitot paljon tiukemmassa. Toivomme kylältä kannustusjoukkoja kaukalon laidalle kannustamaan

oman kylän poikia voittoon.

Tiikerissä pelasi pääasiassa Taivalkunnan omia poikia vahvistettuna muutamalla muualta tulleella pelaajalla.

Joukkueen kokoonpano: Jukka Sappala, Yrjö Karonen, Vesa Karonen, Jyrki Isomäki, Timo Teuho-Markkola, Esa Hell, Janne Telenius, Sauli Dickman, Teemu Evikoski, Janne Myllyoja, Rami Rosenberg, Aki Nieminen ja Mauno Isomäki.

Nähdään ensi talvena Menkalan kaukalon laidalla!

Mauno Isomäki

*****

SM-MITALEITA

Taivalkuntaan saatiin SM-mitaleita, kun karaten SM-mitaleista taisteltiin Helsingissä viime toukokuussa. Sarjassa alle 65 kg otteli Jyrki Isomäki kultaisen mitalin. Kultra oli Nokian karateseura Goseikanin ensimmäinen. Sarjaa ylempänä otteli Esa Hell hopean.

Kuvassa osa jääkiekkoporukasta.

KYLÄTOIMIKUNTA TIEDOTTAA

Taivalkunan kylätoimikunnan tapahtumat kesällä 1994:

* KESÄJUHLA la 18.6. klo 12.00
urheilukentällä, iltajuhla
klo 19.00

* SUULITANSSIT la 30.7. klo
20.00 Alastalon suulilla
*****

MEIRÄN UKKO

Tierättekös te hyvät ihmiset, ku mää oon ny monena ehtoona lukenu tot viimevuotista naapurikylän kylälehteä. Tota Tot-tijärveläistä. Siinä on sitte mielenkiintoisi juttuja. Nuunku semmonenki, ku yks Jooseppi kertoo muijastansa. On se muutenki hyvä lehti. Ei sen puoleen hyvä lehti se on tää meirän kylänkin, tää Taivalkuntalainen.

Ja mää kuulkaa aattelin, että kyllähän sitä vois vaikka meikäläinen kertoa tosta ukkokul-lastansa. Vaikka emmää mikää Jooseppi oo. Onpahan ihan tavallinen akka vaan.

Nii, se meirän miäs. Kyllä siittä vaan monta juttua sais siitäki. Sille sitte sattuu aina kaikenlaista. Emmää oikeen ymmärrä, kuinka sille aina sil-lai käyki.

Niinku kerranki - sillä ku on tota voimaaki ku piänes kyläse lähti noille meirän kaka-roille näyttään, kuinka pesäpalloo lyörään. No, ne meni kauheella riamulla tonne koulun taa kentälle. Ja Meirän ukko ku innostuu nii helposti sano pojalle, että annas ny ku isäs näyttää kuinka sitä palloa oikeen lyörään. Ja poika anto sen pallon - oli muuten meirän ainoo peräpallu - anto sen isällensä ja tää lyärä hujautti sen niin kauaks, ettei ne sitä löytäny. Vaikka kaks tuntia ne

haki pitkin mettää!

Mää kuulin sitte pari päivää myhemmin kylällä akoilta sem-mosen jutun, että toi Lehtimäen Tero - vaikka rauhallinen miäs onki - oli meinannu vallan suuttua. Ku oli just ollu keittiössään syämässä tota lihasoppaa - sen rouva on sitte mahrottoman hyvä tekeen tota lihasoppaa - niin se Tero oli just ollu syämässä ku ikkunasta oli humahtanu sisään pesäpallu!

No, emmää siinä akoille mitään siittä sanonu, vaihroin vaan nopeesti puheenaihetta. No, se homma on kyllä jo Teron kanssa sovittu. Meinaan, että niin kovat voimat sillä meirän ukolla on. Meinaan, että jokainen joka tiätää misä se kenttä on ja misä Teron keittiön ikkuna, niin sopii mennä koittaa samaa tempua.

Ja tarkka se ukko on kansa noisa hommissaan. Se on meinaan sähkömiäs. Mää olenki aina sanonu, että kaiken paras naimakauppa likkalapselle on sähkömiäs. Meinaan, jos tekee vaikka omaa pirttiä ni kaiken muun voi tehreä itte paikki sähköhommia. Laki meinaa kiältää itte niitä tekemästä. Mutta ku ottaa tommosen sähköukon nii saa sitte pirtinki halvemmalla, meinaan.

Niin, niistä sen hommista. Kerranki kävi nii, että ku se laitto sähköt yhrelle kaverille niin tää kaveri tuli parin kuukauren päästä kiitteleen, että kyllä hyvin laitot sähköt. Ei meinaan oo kesken loppunu. Kaks kuukautta on talosa palanu valot. Eikä sammu, vaikka katkasijasta pois vääntäs. Oli kovasti tyytyväinen. No, selvishä sekin asia. Ei ollu ukkopaha osannu käyttää katkasijoita. Oli jotain uutt mallia. No, oppiha se sitte niitä käyttämään.

Nii, toi meirän ukko. Se sitte kunnioittaa noita perinteitä ja

vanhoja työtapoja ja semmosia oikeen tosissaan. Toi Vuarisen Matti kerto sille kerran, että kuinka sen isä oli ennevanhaa laittanu kirveenvarteen terän kii. Että meinaa sitte pysy, eikä irti lähteny! No, toi ukko pahas sitte sitä kokeileen oikeen innolla. Meni ja osti ihan uuren kirveenterän ja varren ja tälläs sen terän siihen varteen. Ja niin tarkkaan sitte nouratti Vuarisen Matin ohjeita, että tervaa ja tuhkaa se siihen käytti. Ja mää nauron, että ekkös enää höyheniä laita. No, se meinas, että älähän ny akka siinä, vielä sun hymys hyytyy, ku tästä tulee paras kirves koko kulumakunnalla. No, oikeessaha se tiätysti oli.

No, meille tuli sitte kerran yks tuttu käymään ja miten se lie oikeen tapahtunukkaan, ku se peruutti autollaan sen kirveen päälle. Se on arvotus vielä tänäkin päivänä, kuinka se kirves oli siihen liiterin eteen oikeen jäänykkään. Meinaan maahan. Pitkin pituuttaan. No, annas olla. Nii se vaan peruutti sen sillä autollaan ja suaraan sen kirveen päälle. No, katkesha se kirveenvarsi. Ja ukko harmistu. Lepposa miäs. Ei se koskaan mitään suurempaa meteliä nosta. Nykki vaa äity kehuu sitä kirvestään. Kuinka hyvä se on ollu. No, se tuttavaaijja sano siihen, että älä sure. Vaihetaan uus varsi. Ja seuraavana päivänä se tuli meille ja toi uuren varren. No, kahressa miähin rupesivat irrottaan sitä kirveenpäätä siitä rikkimenneestä varresta. Koko ehtoopäivän siinä ahersivat - meinas jäärä toi saunaki lämmittämättä - mutta ei ne sitä irti saanu. Niin oli hyvin kiinni! Kyllä se Vuarisen Matti vaan hyvän konstin neuvo.

No, ny se kirves on meillä erelleen, mutta alkuperäsessä varressa. Ja tiätysti lyhennettynä, ku se varsi hajos. Ukko sanoo, että se on ny erikois-

kirves, mistä ei luavuta. Vaikka emmää ymmärrä, mitä sillä tekee, ku varsi on kaksikymmentä senttiä!

Niin, tosta ukon sähköhommasta mun piti vielä sevverran, että kerran viimesyksynä mää meinasin kuulla syränhalvaukseen. Mää olin ollu päivän pois kotoo. Niin, se oli lauantai - olin vähän sillai niinku sukuloimassa. Ja kuulinki kuulkaa niin mukavia juttuja sillä reissulla, että tekis miäli ihan kertoo. Niinku sekun ku ton velipojan auto hajos keskelle risteystä...Jaa niin siittä syränhalvauksesta. Niin mää olin ollu päivän pois kotoo ku sitten illalla mää tiskasin ja lähriin viämään noita ruuantähteitä tonn meirän kompostoriin. Pastoriin, niinku mukulat sanoo. On muuten hyvä kompostori. Voin suositella ihan kaikille. Niin, mää vein niitä tonne meirän kellarin nurkalle. Ja siinä juur liiterin tykönä mää pelästyin niin kamalasti! Melkein kaatu laskini maahan. Oli jo melkeen pimee, ehtoo ku oli ja mää kävelin siinä kaikessa rauhassa ja laulon isoon ääneen, että minun kultani kauris on ku yhtäkkiä sytty valot. Oikeen mahrottoman kirikkaat. Ja mää säikährin kauhaesti! Emmää ymmärtäny ollenkaan, että mistä ne siihen sytty. En meinannu uskaltaa mennä mihinkään. Mutta sitte mää sisuunnun. Mää oon rauhallinen immeinen, mutta sillon mää sanon, että voipermeinaan kirotahan ei saa, ettei noi mukulat opi - niin mää sanon, että voi perunamaan sammakko!

Ja sitte mää vein ne laskini kompostoriin ja tuln sisäll ja kysyn ukolta, että mitä pahaista meillä tapahtuu, ku valokki sytty ittestään. No, ukko siihe selittää, että no ekkös sää tiärä, että se on selanen uurenaikanen ulkovalo. Syttyy, ku ihminen kävelee lähelle. Lämmön vaikutuksesta,

nääs.

No, ohan se sitte siinä ollu. Se lamppu. Ja onhan se kuulkaa synkkinä talvi-iltoina mukava kattella, ku naapurin kissa - meinaan ton Inkerin ja Matin - se kissa on sitte viisas. Se jutteleeki. Matin kanssa var-sinki. On se nii fiksu eläin, että! Niin meinaan se kissa. Se on hoksannu sen, seeä ku se kävelee tiätystä kohrasta meirän liiterin nurkalta niin saa valon ittelleen! Joo, mahtaa se tehrä vaikutuksen muihin kol-leihin, ku pääsee näyttään niille semmosta ihmettä.

Mutta ny mää tairan lopetella tän höpinäni. Kyllä sitä juttua olis vaikka kuinka paljo, mutta toisella kertaa sitte. Ny täytyy lähtee tonne vellin-keitolle.

Että hyvää vuarenjatkaa vain kaikille toivottelee yks Mökin Muija.

*****

HÖLMÖLÄISTEN TALVIOLYMPIALAISET

Kerran eräs hölmöläisukko käveli Hölmölän katuja. Hänen kyp-päillessään punaisen ja korkean talon ohi, hän huomasi talon seinään kiinnitelyn mainoksen. Hölmöläinen katsoi lähempää huomaten sen olevan ilmoitus talviolympialaisista. Lapussa sanottiin, että kuka tahansa saattoi osallistua. Olympialai-set pidettäisiin Hölmöilykum-mulla, Hölmölän laidalla, vii-dentenätoista päivänä helmi-kuuta. Ukkeli ilahtui kovin ja sanoi itsekseen: "Sinne mie lährenkin kilvoittelleen sukuni kunnian pualesta." Ukko kipitti kotiin, minkä nyt paksuilla sääriillään parhaiten taisi.

Kotona hän mölysi jo ovelta: "Eukkosein, tulepas siekin kahtomaan ens kuussa, kun ukkos korjaapi pääpotin kotiin." Eukko kaikessa lihavuudessaan vaappui eteiseen, sulki oven ja

pysähtyi sitten hetkeksi ukkon-sa eteen ajattelemaan. Eukko sanoi kovalla äänellä: "Sus siunakkoon siuta! Mistä sie ukkoläskisein aiot pääpotin korjata?" Ukko oli ottanut silloin ilmoituksen mukaansa, näytti sitä nyt eukolle ja sanoi: "No, katothan tätä lappua eukko. Talviolympialaiset. Eikös vaan kuulostakki mahtavalta?" Eukko sanoi ukolle: "Hyvä ukkosein, mutta eihän siul oo edes urheilushortseja. Mie oon kuullunna, että urheilijat käyttää semmosii."

Ukko poistui hetkeksi vierus-huoneeseen penkomaan vanhaa vaatelaatikkoa. Hän penkoi niin, että vaatteet lentelivät ympäriinsä. Sitten hän tuli takaisin mukanaan vanhat shortsit ja risa verkkopaita. Eukko sanoi: "Noissa kuteissa siut kyllä nauretaan ulos koko kum-multa. Isotaaton vanhat ruskeat shortsit numero viisikytäkäksi ja Aatamin aikuinen verkkopaita!" Ukko: "Äläpäs sie eukkosein nyt hermostu. Anna miun ees sovittaa näitä." Akka tuhahti: "No kaikin mokomin sit-ten, mut mie vaan sanon, ettei tuost hyvää seuraa."

Ukko riisui päällyshousunsa ja niiden alta paljastuivat sini-valkoiset kalsarit. Ukko veti shortsit niiden päälle, mutta shortseissa ei ollut lainkaan vyötärökuminauhaa ja niinpä ne putosivat ihan alas kinttuihin asti. Ukko ei siitä kuitenkaan välittänyt, otti verkkaisesti pois hattunsa, päällystakkinsa ja puseronsa. Ukolla oli lyhyt-hihainen aluspaita, jonka päälle hän veti risan verkkopaidan. Verkkopaita oli niin rikki, että siitä jäi vain vähän kangasriekaleita ukkelin olkapäille. Eukko katseli arvostelevasti vieressä, kädet lantiolla ja sanoi: "Kuulehan, sie olit sittekki oikiassa. Tuo näyttääpi hyvältä. Mie haen vain kuminauhaa ja pujotan sen noihin shortseihin, ni kyllä

siitä hyvä tulloopi." Eukko otti läheisen lipaston laatikosta puolitoista metrisen pätjän mustaa kuminauhaa ja hakaneulan. Sitten hän riuskoin ottein alkoi pujotella kuminauhaa. Työntäessään hakaneulaa ukon takamuksen ohi, hän epähuomiossa pisti ukkoa pehvaan. Ukko, joka oli tähän asti pidellyt kiltisti shortseja ylhäällä, hyppäsi säikähdyksestä ilmaan ja pudotti shortsit jälleen kinttuihin. Ukko huusi: "Mitä ihmettä sie puuhaat?! Jos tätä menoo jatkuupi, takamukseni ei kestä." Eukko Sanoi: "Ole sie nyt vuan rauhassa, kyllä tämä tästä." Hetken kuluttua oli kuminauha pujotettu, mutta se oli niin pitkä, että osa siitä roikkui vielä ilmassa. Eukko ei siitä piitannut. Hän vaan laittoi päät solmuun ja sanoi ukolle: "Nyt sie olet niin komia, että ykköspokaali pittäisi antaa pelekästä ulkomuodosta."

Sitten koitti se suuri päivä, jona kilpailut pidettiin. Ukko huomasi kysyä: "Eiks miun tu kylmä näin heposissa kutteissa?" Eukko sanoi ukolle: "Hikihän siinä tulloo ku tosissaan urheiloo, älä sie siitä huolestu."

He kävelivät käsikynkkää kylän halki ja oli siinä katsomista: ukko kalsareissa ja liian isoissa shortseissa, jotka ylettyivät polviin. Ja eukko sitten! Niin, hän halusi päivän kunniaksi olla hieno ja hänellä oli niin paljon huulipunaa, että siinä olisi ollut kahdelkin liikaa.

Kummulle oli pystytetty kuuluttajan koroke, joka oli niin lahonnaköinen, että se olisi voinut vaikka sortua. Kuuluttajaksi valittu hölmöläinen kiipesi korokkeelle ja huusi: "Ilmoittautukaa täällä!"

Eukko sanoi ukolle: "Minä menen katsomoon, suukko poskelle tuo onnea." Ja hän pussasi ukkoa

niin, että tämän poski tuli ihan punaiseksi. Sitten ukko kömpi lumikinoksen yli ilmoittautujien jonoon. Jonossa oli kolme muut hölmöläistä. Hekin olivat hassuissa vaatteissa. Kahdella oli kalsarit ja pitkähelmainen kauluspaita ja yksi oli pukenut päälleen vanhan ruskean säkin, johon oli leikattu käsien ja jalkojen aukot.

Kuuluttaja jakoi kaikille numerot. Ukon rintaan kiinnitettiin neljällä hakaneulalla numero yksi. Toiset jakoivat numerot kaksi, kolme ja neljä. Ensimmäisenä lajina oli kuulantöytä. Kuula oli kevyt kivi. Sitä työnnettiin kahden lumikasan välisellä tasoitetulla paikalla. Hölmöläisten laskeista ei kuitenkaan löytynyt tarpeeksi voimia sitä pitkälle työntämään. Ukko työnti ensimmäisenä. Eukko huusi katsomosta: "Hyvä, hyvä ukkosein, näytävä niille!" Ja ukko työnsi, mutta ei sitä oikein työnnöksi voinut sanoa. "Kuula" putosi ukon varpaalle. Katsojien nauraessa ukko poistui paikalta yhdellä jalalla hyppiä ja koko ajan voitellen. Muut ukkelit saivat jokainen neljä metriä.

Seuraava laji, keihäänheitto, ei sekään ukolta onnistunut. Hän otti hurjan vauhdin, mutta juuri, kun hänen piti heittää, hän kaatui maahan ja sekaantui jalkoihinsa. Yleisö nauroi, mutta eukko itkeä niiskutti suureen punaiseen nenäliinaansa. Kun ukko nousi ylös, hän oli ihan luminen. Muut kilpailijat saivat tulokset. Ne olivat: 19,20 ja 25,5 metriä.

Joka lajissa ukko jotenkin epäonnistui ja katsojat naurivat, mutta viimeinen laji, neljänsadan metrin juoksu oli kaikista hauskin. Ukko asettui lähtöpaikalle ja voi miten luminen hän oli! Hänen verkkopaitansa oli revennyt ja hukunut ja shortsien takamuksessa oli iso reikä. Kun lähtölaukaus ka-

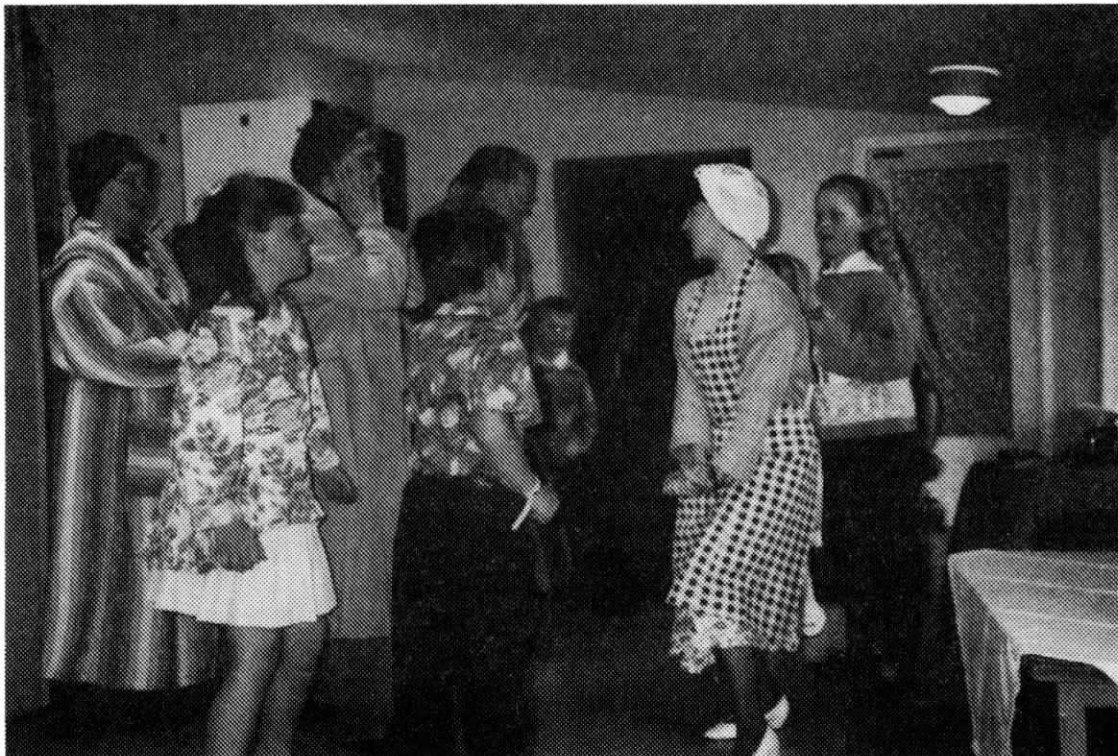
jahti, ukot lähtivät matkaan. Eukko huusi koko ajan, että näytä meidän ukko, mutta eihän se paljon auttanut. Ukko kompastui jo ensimmäisellä metrillä ja hänen noustessaan siitä ylös, hänen vyötärökuminauhansa katkesi ja niinpä shortsit jälleen putosivat kinttuihin.

Loppumatkan ajan ukko yritti niitä kannatella, mutta silti yleisö sai nähdä vielä monet housunputoamiset ja kuperkeikat.

Kun ukko viimein tuli viimeisenä maaliin, kuuluttaja nauroi niin, että hänen kuuluttajalavansa sortui. Siinä hän nyt istui maassa ja nauroi edelleen.

Palkintoakaan ei ukko tietenkään sitten voittanut. Voittaja oli ukko numero kolme. Muita palkintoja ei pitänyt jakaa, mutta kuuluttaja sanoi: "Koska numero yksi antoi meille niin hyvät naurut, palkitsen hänen kirojen hauskimpana osanottajana." Yleisöllä oli hauskaa, mutta eukko oli niin ylpeä, että ryntäsi yleisöstä onnittelemaan ukkoa. Eukko sanoi: "Kyl maar se on hyvä, että tällaisia luonnonlahjakkuuksiakin osataan arvostaa, vai mitä ukko?" Ukko vastasi polleena: "Niin maar juu!" Niin ukko ja eukko lähtivät takamukset keikkuen kotiin. Nämä olympialaiset jäivät kaikkien mieleen, ehkä se oli juuri ukon ansiota.

Kirjoittanut Suvi Sorva, 5 lk

Taivalkunnan näytelmäpiirin näyttelijöitä.

BANK ROBBERS

